 БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ҚИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТ (большевик)ЛАР ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ ҚОМИТЕТИ, ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР ҚОМИТЕТЛАРИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 6600 | 30 АВГУСТ 1946 йил ЖУМА | БАҲОСИ 20 ТИЙИН

Бугун, кеч соат 8 да ЎзССР Олий Советининг мажлислар залида Ўзбекистон ССР Олий Советининг VIII сессияси очилади.

Республикамиз давлат хокимияти Олий органининг депутатларига большевистик салом!

1946 йилги пахта ҳосилини териш ва тайёрлаш тўғрисида

ЎзССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ВА УЗБЕКИСТОН К(б)П МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ҚАРОРИ

Ўзбекистон ССРдаги колхоз ва совхозлар Ўзбекистонда пахтачиликни тиклаш ва янада юксалтириш Сталинча программасини бажариш учун курашиб, янги бешйилликнинг биринчи йилида — 1946 йилда республикадаги колхоз ва совхозларда пахтадан юқори ҳосил олишга замин ҳозирладилар.

ЎзССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитети мумкин қадар кўпроқ отбор ва биринчи сорт пахта олиш учун пахтани ўз вақтида сортларга ажратиб алоҳида-алоҳида териш ва колхоз ҳамда совхозларда терилган барча пахтани нобуд қилмай, белгиланган муддатларда давлатга топшириш — республиканинг энг муҳим хўжалик-сиёсий вазифаси деб ҳисоблайдилар ва барча партия ҳамда совет ташкилотларининг раҳбарларидан, Техника экинлари ва Ер ишлари министрликлари системасидаги ва пахта тайёрлаш системасидаги ходимлардан, пахтакор совхозларнинг директорларидан ва колхоз правленияларидан 1946 йилда етиштирилган барча пахта ҳосилини нобуд қилмай уюшқоқлик блан йиғиштириб олиб, давлатга топширишни талаб қиладилар.

ЎзССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитети қарор қиладилар:

1. Пахтани териш ва давлатга топшириш муддатлари тўғрисида

1. Пахта терими ҳамма жойда шу йил 20 ноябрьдан кечиктирилмай тамомлансин.

Колхоз ва совхозларнинг 1946 йилги пахта ҳосилини давлатга топширишлари юзасидан мажбурий календарь план областьлар бўйича қуйидагича белгилансин (планга нисбатан процент ҳисобида).

Областьлар	Сентябрь	Октябрь	Ноябрь
Тошкент	41	51	8
Фарғона	41	49	10
Наманган	39	52	9
Андижон	41	52	7
Самарқанд	40	53	7
Бухоро	50	44	6
Қашқадар'ё	52	42	6
Сурхондар'ё	54	40	6
Хоразм	36	54	10
Қорақалпоғистон АССР	36	54	10
ЎзССРда ҳаммаси	42	50	8

2. ЎзССР Техника экинлари министрлигига, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига, область ижроия комитетларига ва область партия комитетларига пахта топшириш календарь планларини шу йил 30 августдан кечиктирмай, районларга ма'лум қилиш, район партия комитетлари ва район ижроия комитетларига эса, шу йил 5 сентябрьдан кечиктирмай ҳарбир колхоз ва совхозда пахта териш ва пахтани тайёрлаш пунктларига ҳамда заводларга топшириш планларини белгилаш мажбурияти юклансин.

3. ЎзССР Техника экинлари ва Тўқимачилик саноати министрликларига, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига, область ва район ижроия комитетларига, область ва район партия комитетларига ҳарбир район, ҳарбир колхоз ва совхознинг пахтани териш ва давлатга топширишга тайёргарлигини текшириб чиқиш ва ҳарбир колхоз ва совхозда пахта терими бошланганига қадар қуйидагиларни тайёрлашни та'минлаш мажбурияти юклансин:

а) хирмонлар, тош-тарози ва ўт ўчирадиган асбоблар;

б) хирмонлардан колхозларга, совхоз бўлимлари, тайёрлаш пунктлари ва пахта заводларига борадиган йўл ва кўприклар;

в) пахта ташиш учун ажратилган автомашиналар, арава, бричка ва иш ҳайвонлари.

Колхозларда ўтказилган текшириш натижалари 10 сентябрьдан кечиктирилмай район ижроия комитетлари ва район партия комитетларида муҳокама қилинсин, район ва совхозларда ўтказилган текшириш натижалари эса, область ижроия комитетлари ва область партия комитетларида муҳокама қилинсин ҳамда пахта терими ва давлатга топширишга тайёргарлик кўриш юзасидан аниқланган камчиликларни тугатиш учун зарур чоралар кўрилсин.

2. Колхоз ва совхозларда пахтанинг сифатини яхшилаш ва юқори сорт пахтани кўпайтириш, нобудгарчиликка қарши кураш ҳамда пахта теримида меҳнатни уюштириш тўғрисида

4. Тайёрланадиган пахтанинг сифатини яхшилаш ва юқори сортли пахтани кўпайтириш мақсадида Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига, область ва район ижроия комитетларига, область ва район партия комитетларига, ЎзССР Техника экинлари министрлиги ва Тўқимачилик саноати министрлиги органларига ҳамда колхоз правленияларига қуйидаги мажбуриятлар юклансин:

а) очилган пахтани пешма-пеш терилсин, етилмаган пахтанинг терилишига йўл қўйилмасин;

б) пахтани саноат сортларига қараб алоҳида-алоҳида териш та'минлансин, пахта теришда ҳам, хирмонларда ҳам, пахтани колхозлардан тайёрлаш пунктларига юбориш ва тайёрлаш пунктларидан пахта заводларига ташишда ҳам турли сорт пахталарнинг аралаштирилиб юборилишига йўл қўйилмасин;

в) касалланган пахтани алоҳида терилсин ва бу пахтанинг тоза пахта блан аралаштириб юборилишига йўл қўйилмасин;

г) терим бошланишига қадар пахта заводлари, тайёрлаш пунктлари ва ЎзССР Техника экинлари министрлиги ходимлари пахтани хиллаб териш, хирмонларда сортларга ажратиш ва тайёрлаш пунктларига ташиш юзасидан колхозчиларга йўл-йўриқ кўрсатсинлар;

д) колхоз правленияларига пахта териш ва пахтани тайёрлаш пунктларига ташиш учун ҳамма қоп-қанордан фойдаланиш тавсия этилсин. Қоп-қанор етишмаган вақтда пахта зич тўқилган четанларда яшик ёки саватларда ташилсин, ташиш вақтида пахта нобудгарчилигига сра йўл қўйилмасин.

5. Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига, область ва район ижроия комитетларига, область, район партия комитетларига, Техника экинлари министрлиги органларига пахта ҳосилини сақлаш ва ҳосилни хеч нобуд қилмай, давлатга топширишини та'минлаш мажбурияти юклансин. Бунинг учун қуйидаги чоралар амалга оширилсин:

а) далалардаги пахта чаноқда қолдирилмай, тоза терилсин, шунингдек тўкилган пахтанинг ўз вақтида териб олинишини та'минлансин ва ҳосилнинг нобуд бўлиши, пайҳон қилиниши, ўғирланиши, сифатининг бузилишига йўл қўйилмасин, пахта ҳосили ёнғиндан сақлансин;

б) ҳарбир далачилик бригадаси ва звенода ҳар куни терилган пахта аниқ ҳисобга олинсин, пахтанинг тегишли накладнойлар блан расмийлаштирилмай туриб, тайёрлаш пунктларига юборилишига йўл қўйилмасин;

в) дала йўллари, тайёрлаш пунктлари ва пахта заводлари ўртасидаги йўлларда тўкилган пахталар ўз вақтида териб олинсин, терилган пахтани солиш учун йўлларга яшиклар қўйилсин.

6. ЎзССР Техника экинлари министрлигига (ўртоқ Раҳимовга) барча колхозларни шу йил 1 сентябрьдан кечиктирмай, уруғлик бўлмаган пахтани ташиш учун керакли миқдорда накладнойлар блан та'минлаш мажбурияти юклансин.

7. Колхозлар тайёрлаш пунктлари ва пахта заводларига пахта топширган вақтда, суи исте'молларга йўл қўймаслик учун колхозларнинг ҳарбир топширадиган пахтасини тегишли накладнойлар блан расмийлаштирмай қабул қилиш тақиқлансин.

ЎзССР Тўқимачилик саноати министрлигига (ўртоқ Нусратовга) барча тайёрлаш пунктлари ва пахта заводларида тайёрлаш пункти ёки завод территориясига кириш вақтида, ҳар гал келтирилган пахта учун пропуск бериш тартибини жорий қилиш мажбурияти юклансин, транспортнинг тури ва миқдори ҳамда уларнинг ҳарбиридаги қоп-қанорнинг сони пропускда албатта қайд қилинсин.

Тайёрлаш пунктининг колхоздан қабул қилиб олган пахта юзасидан берадиган ордерига колхознинг тегишли равишда расмийлаштирилган накладнойи ва тайёрлаш пунктининг квитанцияси (пропускаси) илова қилинмаса, мазкур ордер бекор деб ҳисоблансин.

Қабул қилиб олинган пахта учун бериладиган ордерлар ғоят муҳим ҳужжат сифатида пухта сақланиши лозим.

8. Пахтани давлатга топшириш юзасидан 1-нчи моддада белгиланган муддатларда планни бажариш мақсадида ЎзССР Техника экинлари министрлигига, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига, область ва район ижроия комитетларига, область ва район партия комитетларига, совхоз, МТС директорларига ва колхоз правленияларига қуйидаги мажбуриятлар юклансин:

а) колхоз ва совхозларда яшаганлари ҳолда, саноат ва транспортда ишламаётган, меҳнатга қобилиятли кишиларнинг ҳаммаси пахта теримида албатта қатнаштирилсин. Колхоз а'зоси бўлмагани ҳолда колхоз ва совхозларнинг территориясида яшаган ва пахта териш ишларига жалб этилган меҳнатга қобилиятли кишилар учун мавсум давомида ҳарбир ходимга камида 40—50 меҳнат куни ишлашдан иборат мажбурий топшириқлар белгилансин;

б) пахта териш оммавий тус олган даврда колхозлардаги бригада ва звеноларга колхозларнинг ички хўжалик ишларида ва ёрдамчи ишларида банд бўлган колхозчилар қўшимча равишда тортилсин;

в) ёш болалари бўлган теримчи аёлларнинг унумли ишлаши учун шароит яратиш мақсадида пахта териш ва тайёрлаш даврида ҳарбир колхозда ва совхоз бўлимларида болалар яслалари, боғчалар ва майдончалар ташкил қилинсин;

г) пахта терим графиги ҳамда планларининг бажарилишини та'минлаш учун колхоз ва совхозлардаги ишчи кучлар жой-жойига тўғри қўйилсин.

9. Меҳнатга қобилиятли катта ёшдаги колхозчилар узурсиз сабаблар блан пахта теримига чиқмасалар, колхоз правлениясининг қарорига биноан, қишлоқ хўжалик артели Уставининг 17-нчи моддасига мувофиқ, уларга жазо бериш колхозларга тавсия этилсин.

10. Пахта ҳосилини териб олиш ва давлатга топшириш тамом бўлмагунча, колхозлардаги ва МТСлардаги ишчи кучларни, от-уловни ва транспорт воситаларини пахта терими ва пахтани тайёрлаш пунктларига ташиш блан боғлиқ бўлмаган бошқа ҳарқандай ишларда фойдаланиш тақиқлансин.

11. Колхоз правленияларига ва совхоз директорларига пахта ҳосилига ва пахтанинг очила боришига қараб, пахта теришда қуйидаги кунлик иш нормаларини белгилаш тавсия қилинсин;

а) пахта ёппасига очилган даврда — 40 килограммдан 60 килограммагача;

б) пахта теримини тамомлаш даврида —25 килограммдан 40 килограммгача.

Отбор сорт пахта терганлик учун меҳнат кунлари белгиланган баҳолардан 20 процент ошиқ ёзилсин.

Колхозчиларни кўпроқ отбор сорт пахта теришга рағбатлантириш учун колхоз правленияларига, отбор сорт пахта учун қўшимча олинган газмолларни ҳарбир колхозчининг терган отбор сорт пахтаси миқдорига қараб тақсимлаш тавсия этилсин.

12. Район партия комитетларининг секретарьларига, район ижроия комитетларининг раисларига, район техника экинлари бўлимларининг мудирларига ва МТС директорларига пахтанинг ҳақиқий аҳволига қараб, териш юзасидан табақалаштирилган нормалар тузишда ва бу нормаларни умумий мажлисларда қараб чиқишда колхозларнинг правленияларига ёрдам бериш мажбурияти юклансин.

13. Пахта терувчиларнинг иш унумини ошириш мақсадида, меҳнатга қобилиятли ҳарбир колхозчи учун бир мавсумга 2-3 тонна миқдорида терим нормалари белгилаш, шу нормадан ортиқ терилган пахта учун бир ярим баравар ортиқ меҳнат кунлари ёзиш колхозларга тавсия қилинсин.

14. Беш минг килограммчилар ҳаракати ҳар жиҳатдан қувватлансин ва бир мавсумда терим сифатига қаттиқ риоя қилган ҳолда, 5 минг килограмм ва бундан ҳам ортиқ пахта териш учун колхозчилар ва совхоз ишчилари ўртасида социалистик мусобақа кенг қизитиб юборилсин. Район партия ва совет ташкилотлари, техника экинлари министрлиги органларининг раҳбарларига ва колхоз правленияларига пахта териш блан банд бўлган колхозчиларга кун сайин ёрдам бериш мажбурияти юклансин токи, ҳарбир теримчи бу мусобақада актив қатнашиш имконига эга бўлсин. Шу блан бирга пахта теримидаги илғор колхозчилар ва совхоз ишчиларининг тажрибалари кенг ёйилсин.

15. Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига, область ва район ижроия комитетларига, область ва район партия комитетларига, техника экинлари министрлиги органларига ва колхоз правленияларига қуйидаги мажбуриятлар юклансин:

а) барча колхозлардаги бригада ва звеноларда пахта терими вақтида меҳнатни тўғри ҳисобга олиш та'минлансин. Бу чора колхозчилар ва МТС тракторчиларининг қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилини оширганликлари учун қўшимча меҳнат ҳақи олишларини та'минлайди;

б) табельлар ўз вақтида тўғри тузилсин, колхозчиларнинг шахсий счётлари бўйича меҳнат кунлари ёзиб берилсин, бригада ва звенолардаги ҳосил алоҳида-алоҳида ҳисобга олинсин, колхозчиларнинг ишлаган меҳнат кунлари ҳар ҳафтада меҳнат дафтарчаларига ёзиб берилсин ва ой сайин колхозчиларнинг рўйхати тузилиб, уларнинг ишлаган меҳнат кунлари миқдори ёзиб борилсин;

барча колхоз ва совхозларда пахта терими якка ишбай асосида ўтказилсин.

16. Ҳосилни ва колхозчиларнинг меҳнатини тўғри ҳисобга олиш мақсадида ЎзССР Ер ишлари министрлигига ва ЎзССР Техника экинлари министрлигига шу йил 5 сентябрьгача ҳарбир районда колхоз бухгалтерлари ва ҳисобчиларининг кенгашларини ўтказиб, уларга йўл-йўриқ кўрсатиш мажбурияти юклансин.

Район ижроия комитетларига ва район партия комитетларига, Ер ишлари ва Техника экинлари министрликларининг район бўлимларига, МТС ҳамда пахта заводларининг директорларига ва тайёрлаш пунктларининг мудирларига колхозчиларга тегишли пул ва натура авансларининг ўз вақтида ҳамда тўғри берилишини системали суратда текшириб туриш мажбурияти юклансин;

17. Колхоз правленияларига колхозчиларга аванс бериш соҳасида қишлоқ хўжалик артели Уставига қаттиқ риоя қилиш мажбурияти юклансин. Топшириладиган пахта учун олинган ғалла ва саноат молларининг кам деганда 70 проценти ва пулнинг кам деганда 60 проценти колхозчиларнинг йил бошидан ишлаган меҳнат кунлари миқдорига қараб, ҳафтада камида бир марта барча колхозчиларга аванс тариқасида бериб борилсин.

Авансларнинг миқдори колхозчиларнинг умумий йиғилишларида албатта тасдиқлансин.

18. Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига, область ва район ижроия комитетларига, область ва район партия комитетларига ҳамда ЎзССР Техника экинлари министрлиги органларига қуйидаги мажбуриятлар юклансин:

а) шу йил 1 октябрьгача колхозларда 7480 сушилканинг батамом ремонтдан чиқарилиши ва тартибга солиниши та'мин этилсин, областьлар бўйича қуйидаги миқдорларда сушилка ремонтдан чиқарилиб, тахт қилиб қўйилсин:

Тошкент области	606
Фарғона области	716
Наманган области	889
Андижон области	1607
Самарқанд области	665
Бухоро области	460
Қашқадар'ё области	358
Сурхондар'ё области	140
Хоразм области	1339
Қорақалпоғистон АССР	700

б) сушилка бўлмаган колхозларда шу йил 15 октябрьгача сушилкалар қурилсин.

Ана шу муддатгача ҳарбир колхозда зарур миқдорда ўтинлар тахт қилиб қўйилсин, мавжуд сушилкалар қандай ремонт қилинаётганлиги ва янги сушилкалар қурилиши текшириб турилсин ҳамда маҳаллий бинокорлик материаллари ажратиш йўли блан колхозларга ёрдам берилсин;

в) колхозларда тажрибали колхозчилар ажратилиб, буларга пахтани сақлаш, пахта қуритиш ишларини кеча-кундуз уюштириш жавобгарлиги юклатилсин;

19. ЎзССР Техника экинлари министрлигининг органлари ва ЎзССР Тўқимачилик саноати министрлигининг тайёрлаш системалари, область ва район совет ва партия ташкилотлари колхозлардаги сушилкаларни тайёрлаш ва улардан фойдаланиш устидан контроль ўрнатсинлар.

20. Пахтакор район ва колхозларда кузги шудгорни ўз вақтида ўтказиш мақсадида, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига, область ва район ижроия комитетларига, область, район партия комитетларига, техника экинлари министрлиги органларига қуйидаги мажбуриятлар юклансин:

а) ноябрьнинг биринчи кунларидан бошлаб, совуқ тушгандан кейин ярим очилган кўсаклардан пахтани териб олиш, шунингдек кўракларни териб олиш блан бирга кўсаклари қолган ғўзапояларни ёппасига йиғиштириб олишга киришилсин.

б) кўраги блан йиғиштириб олинган ғўзапоялар қуритилсин ва уват ҳамда йўл ёқаларига чиқариб ғарам қилинсин, бу ғўзапоялардан кўрак ўз вақтида териб олиб тозалансин, унинг нобуд бўлиши ва бузилишига йўл қўйилмасин. Бу иш 1946 йил 1 декабрьдан кечиктирилмай тамомлансин.

21. Совуқ тушгандан кейин пахта ва ғўзапояларни ўз вақтида ва сифатли қилиб териб олиш учун ЎзССР Техника экинлари министрлигига, Қорақалпоғистон АССР Министрлари Советига, область ижроия комитетлари ва область партия комитетларига далалардаги пахта ҳосилини мумкин қадар кўпроқ машина ёрдами блан йиғиштириб олиш мажбурияти юклансин, бунинг учун қуйидаги чоралар амалга оширилсин:

а) колхоз ва совхозларда 156 минг гектар ердаги кўсак слединглар блан йиғиштириб олинсин, 70 минг тонна пахта кўсак чувиш машиналари блан тозалаб олинсин ва 290 минг гектар ердаги ғўзапоялар ғўзапоя юладиган машиналар блан йиғиштириб олинсин. Бу иш областьлар бўйича қуйидагича бажарилсин:

Областьлар	Слединглар блан кўсак териш (минг гектар ҳисобида)	Кўсак чувиш машиналари блан кўсак чувич (минг тонна ҳисобида)	Ғўзапояларни йиғиштириб олиш (минг гектар ҳисобида)
Тошкент	25.0	14.0	40.0
Фарғона	25.0	10.0	50.0
Наманган	15.0	8.0	35.0
Андижон	23.0	12.0	45.0
Самарқанд	15.0	8.0	35.0
Бухоро	20.0	6.0	35.0
Қашқадар'ё	3.0	1.0	6.0
Сурхондар'ё	5.0	2.0	10.0
Хоразм	15.0	5.0	18.0
Қорақалпоғистон АССР	10.0	4.0	16.0

б) совуқ тушгандан кейин пахта ва ғўзапояларни йиғиштириб олиш учун 1946 йил 15 октябрьгача 4634 чопиқ трактори, 1946 йил 1 октябрьгача ғўзапоя юладиган 1279 машина тайёрлансин ва чизельлар блан ғўзапояларни йиғиштириб олиш учун 277 та СХТЗ тракторы мувофиқлаштирилсин. Бу машиналар областьлар бўйича қуйидаги миқдорларда тайёрлансин:

Областьлар	Универсал 1 тракторларининг сони	Ғўзапоя юладиган машиналар сони	Чизельлар блан ғўзапоя юлиш учун керакли СХТЗ тракторларининг сони
Тошкент	720	155	36
Фарғона	772	272	40
Наманган	514	174	46
Андижон	713	198	37
Самарқанд	510	200	45
Бухоро	548	108	40
Қашқадар'ё	89	6	9
Сурхондар'ё	154	39	11
Хоразм	337	60	—
Қорақалпоғистон АССР	277	67	13

22. Совхозларда пахта терими вақтида меҳнат унумини оширишга рағбатлантириш мақсадида, теримчиларга қуйидаги мукофотларни беришга рухсат этилсин:

а) 1 октябрьгача 3.000 килограмм миқдорида юқори сифатли америкаң пахта ёки 1500 килограмм миқдорида миср пахта терган ҳарбир теримчига қўшимча равишда 200 сўм тўлансин;

б) 6000 килограмм америкаң пахта ёки 3000 килограмм миср пахта терган ҳарбир теримчига 1 октябрьгача терган пахтаси учун берилган пулдан ташқари қўшимча равишда 250 сўм тўлансин;

в) 10.000 килограмм америкаң пахта ёки 6.000 килограмм миср пахта терган теримчига аввал тўланган пулдан ташқари қўшимча равишда 300 сўм тўлансин;

г) 10.000 килограмм америкаң пахта ёки 6.000 килограмм миср пахта терган теримчиларга тегишли пул мукофоти ҳисобидан 500 сўмлик саноат моллари берилсин.

Бу мукофотлар совхозларнинг нормани ошириб бажарганлик учун тўланадиган ҳақ юзасидан йиллик саноат-молия планида белгиланган маблағлардан берилсин.

23. СССР Совхозлар халқ комиссарлигининг 1945 йил 1 июньда чиқарган 309 сон буйруғига мувофиқ, совхоз директорларига совхозда пахта теришга жалб этилган кишиларга пулдан ташқари, кунлик нормани бажарганлик учун натура ҳақи (натура мукофоти) бир ярим килограммгача дон беришга рухсат этилсин, аммо бу миқдор терим даврида ишлаган киши бошига 5—6 пуддан ортиқ бўлмасин.

24. Пахта териш планини бажаришда совхоз ишчилари ва мутахассисларини моддий жиҳатдан манфаатдор қилиш учун, СССР Халқ Комиссарлари Советининг 1945 йил 24 февральда чиқарган 357 сон қарорига мувофиқ совхоз директорларига:

а) пахта ҳосили планини ошириб бажарган ишчиларни рағбатлантириш учун уларга қуйидаги миқдорларда дон ва чигит мойи сотишга рухсат берилсин;

Пахта сортлари	Планда ташқари терилган пахтанинг ҳарбир центнери учун: Дон (килограмм)	Чигит ёғи (килограмм)
Оддий америкаң пахта	13	0,4
Оддий миср пахта	20	0,6
Элит (америкаң ва миср пахта)	26	1,0
Биринчи репродукция (америкаң ва миср пахта)	23	0,8

б) дон ва чигит мойи ишчиларнинг йил бошидан ҳисобланган иш ҳақига қараб тақсимлансин, аммо, ҳарбир ишчига бериладиган дон 1,3 центнердан ва чигит ёғи 0,1 центнердан ортиқ бўлмасин; ишлабчиқариш бригадаларининг бошлиқларига бериладиган дон 2 центнердан ва чигит ёғи 0,15 центнердан ортиқ бўлмасин, звено бошлиқларига, суғорувчиларга бериладиган дон 1,7 центнердан ва чигит мойи 0,12 центнердан ортиқ бўлмасин, тракторчиларга ва бригада колонна механикларига бериладиган дон 4 центнердан ва чигит мойи 0,2 центнердан ортиқ бўлмасин;

в) дала ишчилари, звено бошлиқлари, суғорувчилар ва бригадирларга дон ва чигит мойи пахта териш плани ўша звено ёки бригадада бажарилгандан кейин (ойида камида икки марта) сотилсин, раҳбар ходимларга эса, бўлим ёки совхоз пахта топшириб бўлганидан кейин сотилсин.

25. Совхозларнинг директорларига пахта терими вақтида қилинган меҳнатни тўғри ҳисобга олиш ва бригада ҳамда звенолардаги ҳосилни алоҳида-алоҳида ҳисобга олиш мажбурияти юклансин.

Пахта терими якка ишбай асосида ўтказилсин, далачилик бригадаларини ҳисобчилар блан та'минлашга алоҳида э'тибор қилинсин, токи, ҳарбир ишчининг терган пахтаси кун сайин ҳисобга олиб борилсин.

(ДАВОМИ ИККИНЧИ БЕТДА)

СССР Олий Совети Президиумида

СССРнинг бирқанча областьларида қурғоқчилик бўлганлиги ва давлатнинг ғалла запаслари камайганлиги сабабли СССР Олий Совети Президиуми СССР Министрлар Советининг карточка системасини 1946 йилда эмас, балки 1947 йилда бекор қилиш тўғрисидаги илтимосини қондиришга қарор қилди.

1946 йилги пахта ҳосилини териш ва тайёрлаш тўғрисида

Ўз ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ВА ЎЗБЕКИСТОН К(б)П МАРКАЗИИ КОМИТЕТИНИНГ ҚАРОРИ

(БОШИ БИРИНЧИ БЕТДА)

III. Уруғлик пахта териш ва тайёрлаш тўғрисида

26. Соғлом ва яхши сифатли уруғлик чигит тайёрлаш мақсадида, УзССР Техника экинлари министрлигига қуйидаги мажбуриятлар юклансин:

а) шу йил 1 сентябрьдан кечиктирмай уруғлик пахта майдонлари апробацияси тўғрисидаги актлар ҳамма жойда колхозларга, пахтакор совхозларга, тайёрлаш пунктларига ва пахта заводларига топширилсин;

б) колхоз ва совхозларда уруғлик пахтанинг алоҳида-алоҳида терилиши, сақланиши ва тайёрлаш пунктлари ҳамда пахта заводларига ташилиши та'минлансин. Бу ишда «Уруғлик пахта далаларида, колхоз ва совхозларда пахтани териб олиш қоидалари ва пахтани тайёрлаш пунктларига ҳамда жингаузларга топшириш тартиби»га қаттиқ риоя қилинсин.

27. Уруғлик пахтани дала апробацияси актларига тўла мувофиқ, алоҳида-алоҳида териш ва пахтани ташиш вақтида ёзиладиган ҳужжатларни расмийлаштириш юзасидан жавобгарлик: колхозда — колхоз раисига, бригадада — бригада бошлиғига ва звенода — звено бошлиғига; совхозда эса, совхоз директорига ва совхоз бўлимида эса, бўлим бошлиғига юклансин.

28. Колхоз правленияларига ва пахтакор совхозларнинг директорларига қуйидаги мажбуриятлар юклансин:

а) уруғлик майдонларидаги пахта тамомила етилган вақтда териб олинсин, етилмаган пахтани териб олиш қат'иян тақиқлансин;

б) вилт касали блан оғриган ғўзалардаги пахта ва гоммоз ҳамда бошқа касаллар блан зарарланган кўсаклардаги пахта соғлом пахталардан ажратилиб алоҳида терилсин;

в) уруғлик пахта даланинг ҳарбир қисмида алоҳида терилсин, алоҳида сақлансин ва алоҳида ташиб олинсин;

г) уруғлик пахта фақат қоп-қанорда ташилсин, уруғлик пахта накладнойлар ва ёрлиғлар блан қайд этилсин, белгиланган нусхадаги ёрлиғлар қоп-қанорнинг ичига қўйилсин ва қоп-қанорнинг устига ёпиштириб қўйилсин;

д) колхоз правленияларига уруғлик майдонларидаги пахтани териб олиш вақтида уруғлик бўлмаган пахтани териш нормасига қараганда кунлик нормани 20 процент кам белгилаш тавсия этилсин;

е) элит майдонларидаги пахта элит хўжалиги мудирининг кўрсатмасига мувофиқ териб олинсин.

29. УзССР Тўқимачилик саноати министрлигига (ўртоқ Нусратовга) қуйидаги мажбуриятлар юклансин:

а) колхозлар уруғлик элит пахтани ва 1—репродукцияли уруғлик пахтани ташиш учун керакли қоп-қанор блан тўла та'минлансин, шунингдек уруғлик пахтанинг ҳаммасини тайёрлаш пунктлари, жингаузлар ва пахта заводларига ташиш вақтида ҳужжатлар блан расмийлаштириш учун тегишли накладнойлар ва ёрлиғлар блан тўла та'минлансин;

б) тайёрлаш пунктлари, жингауз ва пахта заводларидаги омбор бинолари шу йил 15 сентябрьдан кечиктирилмай тозалансин, ремонт қилинсин, дезинсекция ва дезинфекция қилинсин, тайёрлаб тахт қилиб қўйилмаган омборларда уруғлик пахтани қабул қилиб олиш тақиқлансин;

в) колхозларнинг уруғлик пахтасини накладной ва ёрлиғсиз қабул қилиб олишга йўл қўйилмасин;

г) тайёрлаш пунктлари, жингауз ва пахта заводларида уруғлик пахта дала апробацияси актларига ва уруғлик пахтанинг сифатига қараб қўйилсин;

д) Тошкент, Наманган, Бухоро, Қоракўл, Урганч ва Чимбойдаги пахта заводларида элит ва биринчи репродукция уруғлик пахтани тозалаш учун мувaққат жингаузлар очилсин ва ускуналансин, бу иш 15 сентябрьгача тамомлансин.

IV. Пахтани қабул қилиб олиш, ташиш ва колхозлар блан ҳисоб-китоб қилиш тўғрисида

30. УзССР Тўқимачилик саноати министрлигига (ўртоқ Нусратовга) пахтани муқобил тарзда ташишга ва қайта-қайта ташишларга йўл қўймаслик мақсадида, шунингдек пахтани айниқса уруғлик пахтани колхоз далаларидан тўғридан-тўғри пахта заводларига ташишни тезлаштириш мақсадида — колхозларнинг пахта топшириладиган тайёрлаш пунктлари, темир йўл станциялари ва пахта заводларига бириктирилиши соҳасидаги мавжуд тартибни 1946 йил 5 сентябрьгача Қорақалпоғистон АССР министрлар совети ва область ижроия комитетлари блан келишиб қайтадан кўриб чиқиш мажбурияти юклансин.

УзССР Тўқимачилик саноати министри (ўртоқ Нусратов) пахта тайёрлаш пунктлари дислокациясини шу муддатгача тасдиқласин ва колхозларнинг 1946 йилги пахта ҳосилини топширишлари учун уларни мазкур тайёрлаш пунктларига бириктирсин.

31. УзССР Тўқимачилик саноати министрлигига УзССР Министрлар Советининг рухсати бўлмай туриб, янги тайёрлаш пунктларини очиш ёки тасдиқланган дислокацияда кўрсатилган тайёрлаш пунктларини ёпиш, шунингдек мувaққат очилган тайёрлаш пунктларида ёки бошқа жойларда пахтани қабул қилиб олиш тақиқлансин.

32. Пахта заводларидан ва станциялар ёнидаги пахта тайёрлаш пунктларидан 15 километрча масофада бўлган барча колхозлар барча пахтани тўғридан-тўғри пахта заводларига ва станциялар ёнидаги тайёрлаш пунктларига топширишлари мажбурий деб белгилансин.

Шунга биноан, колхозларнинг пахтани даладан транзит йўл блан пахта заводларига ва темир йўл станцияларига етказиб беришлари юзасидан қуйидаги минимал план белгилансин:

(тонна ҳисобида)

Тошкент области	5000
Фарғона области	5000
Наманган области	5000
Андижон области	15.000
Самарқанд области	5000
Бухоро области	10.000
Қашқадар'ё области	2000
Сурхондар'ё области	3000
Хоразм области	5000
Қорақалпоғистон АССР	5000
УзССРда ҳаммаси	60.000

Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига, область ва район ижроия комитетларига, область ва район партия комитетларига, пахта тайёрлаш трестлари ва пахта заводларига пахтани транзит йўли блан етказиб бериш юзасидан ҳарбир район учун планлар тузиб чиқиш ва бу планларни 1946 йил 5 сентябрьдан кечиктирмай, колхозларга ма'лум қилиш таклиф этилсин.

33. 1946 йил сентябрь-ноябрь ойлари давомида пахтани даладан тайёрлаш пунктларига ташиш учун колхоз транспортидан самарали фойдаланиш мақсадида УзССР Техника экинлари министрлигига, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига, область ва район ижроия комитетларига, область ва район партия комитетларига қуйидаги мажбуриятлар юклансин:

а) колхозларда пахта ташиш юзасидан махсус транспорт бригадалари ташкил қилинсин ва ҳарбир колхозда транспорт бригадасининг ишлаши учун график белгилансин, ишлайдиган отлар ва ҳўкизлардан колхозларнинг ички хўжалик ишларида фойдаланиш мумкин қадар камайтирилсин;

б) колхозларнинг ҳарбир аравакаши учун ва транспорт бригадалари учун пахтани даладан тайёрлаш пунктларига ва шунингдек даладан пахта заводларига ҳамда станциялар ёнидаги тайёрлаш пунктларига (пахтани транзит йўли блан етказиш тартибида) пахта ташиш юзасидан бир кечаю-кундузлик нормалар белгилансин;

в) колхоз транспорти блан пахта ташишда қуйидаги минимум норма белгилансин:

икки от қўшиладиган бричкага — камида 700 килограмм,

бир аравага—камида 500 килограмм,

бир туяга камида — 200 килограмм,

бир эшакка камида — 60 килограмм.

г) колхозларда от-улов ҳамда автотранспортнинг етишмаслигини назарда тутиб, пахта тайёрлаш даврида колхозчиларнинг ўз от-уловлари пахта ташишга жалб этилсин;

д) колхозлардаги мавжуд транспорт ремонт қилинсин ва бу транспорт пахтани қоп-қанорсиз (четанлар, фанер яшиклар, саватлар ва шу сингарилар блан) ташишга тайёрлансин, бу ишлар 1946 йил 5 сентябрьгача тамомлансин.

34. УзССР Министрлар Совети хузуридаги йўллар бошқармасига, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети Раисига, область ва район ижроия комитетларининг раисларига колхозлардан тайёрлаш пунктларига ва пахта заводларига, шунингдек темир йўл станцияларига пахта ташиладиган барча кўприк ва йўлларни 1946 йил 10 сентябрьгача ремонтдан чиқариш мажбурияти юклансин.

35. УзССР Тўқимачилик саноати министрлигига (ўртоқ Нусратовга) уруғлик пахта тайёрлана бориши блан уни узоқдаги пунктлардан заводларга тўхтовсиз ташиш мажбурияти юклансин ва тайёрланган уруғлик пахта 1947 йил 1 январьгача батамом ташиб олинсин.

36. Пахта, белгиланган саноат сортлари бўйича қабул қилиб олинсин ва сортларга ажратилсин, уларга қўйилган мавжуд нархлар сақлансин.

Пахтани топширган вақтда стандартга мувофиқ, ҳарбир сортда кондицияда кўрсатилган намлик ва ифлосликка риоя қилинсин, чунончи:

	Намлиги юзасидан	Ифлосланиш юзасидан: Америкaн пахта	Ифлосланиш юзасидан: Миср пахта
Отбор сорт	8% дан ошиқ бўлмасин	0,25% дан ошиқ бўлмасин	0,2%
Биринчи сорт	8% » » »	0,5 % » » »	0,2%
Иккинчи сорт	10% » » »	1,2 % » » »	0,8%
Учинчи сорт	11%	1,5 % » » »	1,1%
Тўртинчи сорт	12% » » »	2,5 % » » »	1,7%
Бешинчи сорт	13% » » »	3,5 % » » »	2,3%
Олтинчи сорт	13% » » »	4,0 % » » »	4,0%

Пахтанинг белгиланган нормадан ошиқ ифлосланганлиги учун лаборатория анализи асосидагина скидка қилинсин.

Ўзи учун белгиланган нормадан ошиқ намликда бўлган ҳар қандай сорт пахтани қабул қилиш қат'иян тақиқлансин.

37. УзССР Тўқимачилик саноати министрлигига (ўртоқ Нусратовга) барча колхозлар, МТСлар, тайёрлаш пунктлари ва пахта заводлари учун зарур бўлган миқдорда янги стандарт пахта эталонларини 1946 йил 1 сентябрьгача тайёрлаб бўлиш ва эскиларини тузатиш ҳамда колхозларда инструктаж ўтказиш йўли блан барча теримчиларни 5 сентябрьгача шу эталонлар блан таништириш мажбурияти юклансин.

38. УзССР Тўқимачилик саноати министрлигига (ўртоқ Нусратовга), пахта тайёрлаш трестларининг бошқарувчиларига ва пахта заводларининг директорларига қуйидаги мажбуриятлар юклансин:

а) пахта фақат кундуз куни ёруғда қабул қилиб олинсин;

б) пахта тайёрлаш юзасидан кунлик ҳисобот соат 18 да тамомлансин, соат 18 дан кейин кечгача қабул қилиб олинган пахтанинг ҳаммаси эртаги кун ҳисобига ёзилсин,

39. Пахта заводларининг директорлари ва тайёрлаш пунктларининг мудирларига қуйидагилар тақиқлансин:

а) пахтани чироғ ёқиб қабул қилиб олиш;

б) кундузги қабул тамом бўлгандан кейин колхозлар келтирган пахтани тайёрлаш пунктлари ва пахта заводлари территориясига киргизиш.

Кундузги қабул вақти тамом бўлгандан кейин колхозлар келтирган пахтани сақлаш юзасидан жавобгарлик колхозлар зиммасига юклансин;

в) пахтанинг сортини, унинг вазнини ва намлигини белгилашда УзССР Тўқимачилик саноати министрлиги системасида ишлаётган ва ўз хизмат вазифаси бўйича шу ишга ҳақли бўлган кишилардан бошқа одамларни қатнаштириш.

40. Пахта топширилган вақтда унинг сорти ҳақида тайёрлаш пунктлари блан колхозлар ўртасида юз берган ихтилофлар тайёрлаш пункти ёки пахта заводи қошидаги лаборатория томонидан Маҳсулот тайёрлаш министрлиги район вакилининг иштироки блан кўп деганда 2 кун муддат ичида ҳал этилиши керак деб белгилансин.

41. УзССР Тўқимачилик саноати министрлигига (ўртоқ Нусратовга) МТСларнинг 1946 йилда қилган иши учун натура ҳақини колхозлар томонидан акцептлаштирилган счётлар бўйича ҳар сафар топширилган пахтадан ушлаб қолиш мажбурияти юклансин.

Ҳар сафар топширилган пахта умумий планнинг қанча процентини ташкил этса, натура ҳақи шу процентга муносиб миқдорда ушлаб қолинсин.

1946 йилги пахта ҳосили учун берилган пул авансилари, шунингдек, ўтган йиллардан қолган қарзлар ва устама процентлар ҳар сафар топширилган пахтадан 50 процент миқдорида ушлансин. (МТСга тегишли натура ҳақи бундан мустасно). Бутун қарз 1946 йил 1 декабрьгача тўланиб бўлсин.

УзССР Тўқимачилик саноати министрлигига (ўртоқ Нусратовга) 1946 йил пахта ҳосили учун, шунингдек ўтган йиллардаги пахта ҳосили юзасидан бўлган қарзларни тўлаш учун колхозларга аванс тариқасида берилиши лозим бўлган саноат моллари ва озиқ-овқат маҳсулотлари юзасидан нарядларни 1946 йил 1 сентябрьгача топшириш таклиф қилинсин.

43. Ўзбекбирлашувга (ўртоқ Сибирцевга) УзССР Тўқимачилик саноати министрлиги томонидан аванс тариқасида пахтакор колхозларга берилган ҳамма нарядлар юзасидан 1946 йилнинг 15 сентябригача мол бериш мажбурияти юклатилсин.

44. Ўзбекбирлашувга (ўртоқ Сибирцевга), «Восток заготзерно» нинг республика конторасига (ўртоқ Ёқубовга), Главрасжирмаслонинг республика конторасига (ўртоқ Степановга) ва «Главтекстильсбит»нинг республика конторасига (ўртоқ Гордейкинга) топширилган пахта учун бериш мақсадида 1946 йил 15 сентябрьгача тегишли миқдорда ғалла, саноат моллари ва озиқ-овқат келтирилишини та'минлаш таклиф қилинсин.

Ўзбекбирлашувга (ўртоқ Сибирцевга) колхозчиларнинг ишлаган меҳнат кунлари юзасидан уларга саноат моллари бериш учун пахта тайёрлаш пунктлари блан биргаликда ҳарбир колхозни муайян дўконга бириктириш мажбурияти юклансин.

Ўзбекбирлашувга колхозчиларни рағбатлантириш учун ажратилган молларнинг берилиши тўғрисида ҳар беш кунда УзССР Тўқимачилик саноати министрлиги системасига ҳисобот топшириб туриш мажбурияти юклатилсин.

45. УзССР Техника экинлари министрлигига (ўртоқ Раҳимовга), УзССР Тўқимачилик саноати министрлигига (ўртоқ Нусратовга) колхозларнинг олган саноат моллари ва озиқ-овқатдан қандай фойдаланаётганликларини ҳамда бу молларнинг колхоз а'золари ўртасида уларнинг меҳнат кунларига қараб қандай тақсимланаётганлигини системали суратда текшириб туриш мажбурияти юклансин.

V. Тайёрлаш пунктларини пахта қабул қилиб олишга ҳозирлаш тўғрисида

46. УзССР Тўқимачилик саноати министрлигига, область, район ижроия комитетларига, область ва район партия комитетларига, тайёрлаш пунктларига пахта заводлари учун керакли ишчи кучларни ташкилий суратда олишни шу йил 15 сентябрьгача тамомлаш мажбурияти юклатилсин.

47. УзССР Тўқимачилик саноати министрлигига (ўртоқ Нусратовга), пахта тайёрлаш трестларининг бошқарувчиларига ва пахта заводларининг директорларига қуйидаги мажбуриятлар юклатилсин:

а) тайёрлаш пунктлари ва пахта заводларида 1946 йилги пахта ҳосилини қабул қилиб олиш ва сақлаш юзасидан бутун тайёргарлик ишлари 1946 йилнинг 1 сентябригача тугалланиши та'минлансин;

б) уруғлик пахтани, элит ва биринчи репродукция пахтани сақлаш учун 1946 йил 1 сентябрьгача тайёрлаш пунктлари ва пахта заводларида усти ёпиқ бинолар тайёрлаб қўйилсин;

в) 1946 йилнинг 5 сентябригача пахта заводлари ҳузурида тайёрлов пунктларининг товароведлари, пахта қабул қилиб олувчилари ва лаборантлари учун пахтани хиллаш, бунтлаш ва сақлаш ишлари юзасидан семинарлар ўтказилсин;

г) тайёрлаш пунктлари ва пахта заводларида пахта ва уруғлик чигит сақланадиган омбор биноларининг ҳаммаси 1946 йилнинг 1 сентябригача батамом дезинфекция қилинсин;

д) тош-тарози, брезент, омбор ва майдончалар 1946 йил 1 сентябрьгача батамом ремонт қилинсин:

е) ишчиларнинг умумий ётоқхоналари шу йил 1 сентябрьгача батамом ремонтдан чиқарилсин ва ишчиларнинг ётоқхоналари шу муддатгача кўрпа-ястиқ ва рўзғор буюмлари блан та'минлансин.

48. «Узрембес»га УзССР даги тайёрлаш пунктларидаги, пахта заводлари ва пахтакор колхозлардаги ҳамма тош-тарозини шу йилнинг 1 сентябригача ремонт қилиб тугаллаш мажбурияти юклансин.

49. Тошкент темир йўлининг бошлиғи ўртоқ Қодировга қуйидаги мажбуриятлар юклансин:

а) тайёрлаш пунктларидаги пахталарни пахта заводларига ташиш учун ёпиқ вагонларнинг тўхтовсиз берилиши та'минлансин;

в) пахта заводларидан пристаньлар ёнидаги тайёрлаш пунктларига багаж қилиб етказиб бериш учун пахта заводларидан қоп-қанор қабул қилиб олинсин.

УзССР Тўқимачилик саноати министрлигига (ўртоқ Нусратовга) тайёрлаш пунктларидан пахта заводларига пахта ташишда вагонлардан тўла юк ортиб фойдаланиш вазифаси юклансин.

VI. Пахта топширувчиларга маданий-маиший хизмат кўрсатиш тўғрисида

50. УзССР Ер ишлари министрлигига, УзССР Маориф министрлигига, УзССР Техника экинлари министрлигига, УзССР министрлар совети хузуридаги маданий оқартув муассасалари комитетига, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига, область ва район партия, совет ташкилотларига колхозчиларга дала маданий-маиший хизматни ташкил қилиш мажбурияти юклансин. Дала шийпонларини жиҳозлаш, умумий овқатланишни уюштириш, суҳбатлар ўтказиш ва газеталар ўқиб беришга алоҳида э'тибор қилинсин.

УзССР Соғлиқни сақлаш министрлигига (ўртоқ Ғафуровга) пахта терими даврида колхозларда қўшимча медицина пунктлари очиш йўли блан, пахта теришда банд бўлган колхозчиларга медицина хизматини та'минлаш мажбурияти юклансин.

Шу мақсадда ҳосилни йиғиб-териб олиш даврида колхозларга шаҳар ва район марказларидан медицина ходимлари юборилсин, кўчма медицина пунктлари зарур миқдорда дори-дармон блан та'минлансин.

51. Ўзбекбирлашувга (ўртоқ Сибирцевга) қуйидаги мажбуриятлар юклансин:

а) пахта йиғим-терими вақтида пахта терувчиларга зарур бўлган кенг исте'мол молларини сотиш учун кўчма дўконлар ташкил қилинсин;

б) барча тайёрлаш пунктлари ва пахта заводларида пахта келтирувчи аравакашлар ва колхозчилар учун қизил чойхоналар ташкил қилинсин, бу чойхоналар жиҳоз, чойнак-пиёла, адабиёт ва плакатлар блан та'минлансин. УзССР Тўқимачилик саноати министрлигига чойхоналар учун бино ажратиш мажбурияти юклансин.

СССР Алоқа министрлигининг УзССРдаги вакили ўртоқ Калюжнийга тайёрлаш пунктларидаги барча қизил чойхоналарда бўлган радио карнайларини ремонт қилиш ва янгиларини ўрнатиш мажбурияти юклансин.

52. УзССР Министрлар Совети хузуридаги сан'ат ишлари бошқармасига пахта йиғим-терими ва пахта тайёрлаш даврида республика, область театрлари ва Ўзбекистон давлат филармониясининг кучлари блан колхозчиларга хизмат қилиш, артистлар бригадаларини пахтакор районларга юбориш топширилсин.

53. УзССР Министрлар Совети хузуридаги кинолаштириш бошқармасига районлардаги доимий кино-театрларнинг тўхтовсиз ишлашини та'минлаш, уларга янги кинофильмлар юбориш ва колхозчиларга хизмат кўрсатиш учун кўчма кино шохобчаларини ташкил қилиш топширилсин.

54. УзССР Ер ишлари министрлигига, маориф, соғлиқни сақлаш, савдо министрликларига, озиқ-овқат саноати, молия, маҳаллий саноат министрликларига, СССР Алоқа министрлигининг УзССР даги вакилига, УзССР Министрлар совети хузуридаги маданий оқартув муассасалари комитетига, ҳунармандчилик кооперацияси бошқармасига, Ўзбекбирлашувга, УзССР Министрлар совети хузуридаги сан'ат ишлари бошқармасига, кинолаштириш бош идорасига ва Бош йўллар бошқармасига, Тошкент темир йўли бошқармасига ва УзССР даги бошқа министрликлар ҳамда идораларга пахта йиғим-теримини ўтказишда қатнашиш юзасидан амалий тадбирларни 1946 йилнинг 1 сентябридан кечиктирмай ишлаб чиқиш ва жойлардаги ўз ташкилотларига бу тўғрида тегишли кўрсатмалар бериш мажбурияти юклансин.

55. Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига, область ва район ижроия комитетларига, УзК(б)П область ва район комитетларига бу қарорни муҳокама қилиш ва ҳарбир район, колхоз ва совхозда бу қарорни бажариш юзасидан амалий чоралар белгилаш мажбурияти юклансин.

Бу қарор колхозлар ва пахтакор совхозлардаги партия ҳамда комсомол ташкилотларининг очиқ мажлисларида, колхозчилар ва совхоз ишчиларининг умумий йиғилишларида ҳам муҳокама қилинсин. Ҳарбир колхоз ва совхозда бригада ва звенолар бўйича аниқ план—топшириқлар тайёрлансин, бригадалар, звенолар, колхозчилар ва совхоз ишчилари ўртасида план—топшириқларни тўла ва ошириб юқори сифатли бажариш учун социалистик мусобақа қизитилсин ва шу асосда бутун пахта ҳосилини ўз вақтида ва сифатли қилиб териб олиш та'минлансин.

★ ★ ★

УзССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитети 1946 йилги пахта ҳосилини белгиланган муддатларда муваффақиятли суратда териб олиш ва тайёрлаш даставвал, колхозчилар ва совхоз ишчилари ўртасида социалистик мусобақани кенг миқ'ёсда қизитиб юбориш асосида терим ишларининг тўғри уюштирилишига боғлиқ деб ҳисоблайдилар ва барча совет, партия ташкилотларининг раҳбарларини, совхоз директорларини ва колхозларнинг правленияларини давлатга пахта топшириш юзасидан белгиланган планни Улуғ Октябрь социалистик революциясининг XX1X йиллиги шарафига муваффақиятли бажариш учун колхоз ва совхозларда социалистик мусобақага етакчилик қилишга чақирадилар.

УзССР Министрлар Советининг раиси А. АБДУРАҲМОНОВ.

УзК(б)П Марказий Комитетининг секретари У. ЮСУПОВ.

1946 йил 27 август.
Тошкент шаҳри.

Ўзбекистон металлургия заводининг прокат цехи ишга туширилди

«300»-нчи прокат станининг ишга туширилиши Ўзбекистон металлургия заводини қурувчилар ва монтаж қилучилар учунгина катта хурсандчилик бўлиб қолмай, балки республикамиз ҳаётида ҳам катта бир воқиадир.

Илгари қурилган цехларга қараганда прокат цехини ишга туширишга пухталик блан тайёрлик кўрилди. Бинокорлар шунинг блан фахрланa оладиларки, улар лойиҳада кўрсатилмаган кўпгина ишларни ҳам қилдилар, айрим деталь ва конструкцияларини қурилиш майдонида ўзлари тайёрладилар, цехни мумкин қадар тезроқ ишга тушириш учун ғайрат блан ишладилар.

Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитети ва Ўзбекистон ҳукумати ишимизга алоҳида аҳамият бериб келдилар. УзК(б)П Марказий Комитети бюросида прокат цехи қурилишида ишнинг бориши 3 марта муҳокама қилинди. Марказий Комитет ишимиздаги камчиликларни ва хатоларни кўрсатиб берди, уларга ҳотима бериш йўлларини белгилади, доимо конкрет ёрдам бериб турди.

Прокат цехи ускуналарининг бир ме'ёрда ишлашини та'минлаш учун «600», «420» ва «300»-нчи линияларни сув, буғ ва электр блан та'минловчи иншоотларни ва барча ёрдамчи механизмларни синчиклаб синовдан ўтказиш лозим. эди. Ўз-ўзидан ма'лумки, заводда энергетика базаси бўлмаса, прокат станини ишга тушириб бўлмас эди. Электростанция қурилиши жадаллаштирилди. Бу участкада кўп қийинчиликлар юз берди. Чунончи, лойиҳаларни ўзгартирдик, қўшимча турбогенератор ва икки қозон қурдик, етишмаган қисмларни ўзимиз тайёрладик. Электростанцияни синовдан ўтказиш шуни кўрсатдики, бу участкада ҳам бинокорлар ва монтажчилар топшириқларни а'ло сифатли қилиб адо этганлар.

Ҳозир ўз ишимизни якунласак бўлади. Қурилишда 380 минг кубометр тупроқ ишлари бажарилди. 20 миллион дона ғишт терилди, цехларнинг пойдеворларига 28 минг кубометр ҳарсанг тош ётқизилди, 22 минг кубометр бетон ва темир-бетон ишлари адо этилди, 15 километр темир йўл, 13 километр тош йўл қурилди, 12,2 километрга баланд вольтли сим тортилди, 2800 тонна металл конструкциялар ўрнатилди ва 22 минг квадрат-метр уй-жой қурилди.

Қурилишимизга келган колхозчилар ҳозир юқори ихтисосли ишчи бўлиб олдилар. Ҳозир уларнинг кўпчилик қисми металлург ҳунарини ҳам ўрганаётир.

Қурилишимиз икки марта Давлат Мудофаа Комитетининг кўчма қизил байроғини икки марта ВЦСПС ва Бинокорлик Халқ комиссарлигининг кўчма қизил байроғини олди ҳамда 10 марта Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Халқ Комиссарлари Советининг кўчма қизил байроғини олиб, уни абадий сақлаб қолишга эришди.

Бир мингдан ортиқ киши Ўзбекистон ССР Олий Советининг фахрий ёрлиғи блан, 800 дан ортиқ киши «Улуғ Ватан урушида шавкатли меҳнат қилгани учун» медали блан, 300 киши «Бинокорлик халқ комиссарлиги а'лочиси» значоги ва мақтов қоғози блан мукофотланди.

Қурилишимизда бинокорларни озиқ-овқат ва саноат моллари блан та'минлашга катта э'тибор берилди. Бу эса, меҳнат унумини оширишга катта ёрдам берди. Биз катта ёрдамчи хўжаликка, шу жумладан чорва хўжалигига эгамиз.

Бугун бинокорлар ва монтажчилар катта хурсандчилик блан «300»-нчи прокат станини металлургларга топширадилар. Аввалда ўз металлургия саноатига эга бўлмаган Ўрта Осиёда ўртоқ Сталин топшириғи блан Ватан уруши йилларида қурила бошлаган металлургия заводи ҳозир прокат маҳсулоти ишлаб чиқара бошлади.

Ҳали, олдимизда яна кўпгина вазифалар туради. Биринчи галда завод коллективи учун маданий-маиший муассасалар ва уй-жойлар қуришимиз лозим.

Коллективимиз Сталинча тўртинчи бешйилликнинг олдимизга қўйган вазифаларини бажариб, республика халқ хўжалигини янада ривожлантириш учун куч-қувватини, билимини аямай ишлайди ва ижодий меҳнати блан бу ишга ўз ҳиссасини қўшади.

Инженер Ш. АЙТМЕТОВ.

Ўзбекистон металлургия заводи қурилишининг бошлиғи.

Советларга қарши оқгвардиячи ташкилотларнинг раҳбарлари, япон разведкасининг агентлари атаман Семёнов, Родзаевский ва бошқаларнинг иши юзасидан суд

Г. М. Семёнов, К. В. Родзаевский, А. П. Бакшеев, Л. Ф. Власьевский, Б. Н. Шепунов, Л. П. Охотин, И. А. Михайлов ва Н. А. Ухтомскийларнинг иши юзасидан

А И Б Н О М А*)

Текшириш натижасида қуйидагилар аниқланди: мазкур иш юзасидан айбланувчи Семёнов, Родзаевский, Бакшеев, Власьевский, Шепунов, Охотин, Михайлов ва Ухтомскийлар совет ҳокимиятининг душманлари бўлиб, кўп йиллар давомида японлар раҳбарлиги остида даставвал Совет Россияси территориясида, сўнгра чет элларда Совет Социалистик Республикалари Иттифоқига қарши актив кураш олиб борганлар.

Семёнов, Бакшеев, Михайлов, Ухтомский ва бошқа айбдорлар революциянинг биринчи кунлариданоқ Совет Россиясига қарши қурол ёрдами блан актив кураш олиб бориб, Россияда совет тузумини ағдариш ва капитализмни тиклашни ўз олдиларига мақсад қилиб қўйганлар.

Айбдор Семёнов 1917 йилда Петроградда Совет Россиясига қарши фитна уюштирмоқчи бўлиб уринган ва В. И. Ленинни Петроград Советининг а'золарини қамоққа олиб уларни ўлдиришни ўз олдига мақсад қилиб қўйган.

Семёнов бундай деди:

«Мен 1917 йилда, Петроградда ишчи ва солдат депутатлари Советлари тузилган чоқда совет ҳокимиятига қарши актив кураша бошладим.

Мен ўша вақтда Петроградда эдим ва ўша пайтдаги вазиятни э'тиборга олиб, икки ҳарбий мактабнинг ёрдами блан ўзгариш қилиш, Таврида саройининг биносини ишғол қилиш, Ленинни ва Петроград Советининг а'золарини қамоққа олиш ва уларни дарҳол отиб ташлаш ниятида эдим. Бундан кузатган мақсадим большевистик ҳаракатни раҳбарликсиз қолдириш ва Петрограддаги революцион гарнизонни тор-мор келтириш эди».

1918 йилда Семёнов Узоқ Шарққа қочган ва Бакшеев ҳамда Власьевскийлар блан биргаликда япон мудохалачилари блан жиноий алоқа боғлаган ва японларнинг раҳбарлиги остида ҳамда уларнинг пулига офицерлардан, оқ казаклардан ва совет ҳокимиятига душман бўлган бошқа унсурлардан оқлар армиясини тузган.

Бу армиянинг қисмлари Семёнов, Бакшеев ва Власьевскийнинг қўмондонлиги остида япон мудохалачилари блан биргаликда Қизил Армияга ва партизан отрядларига қарши актив суратда қуролли кураш олиб борганлар, жазо экспедицияларини ташкил қилганлар, қишлоқларга ўт қўйганлар, совет ҳокимиятини қувватлаган маҳаллий кишиларни кўплаб отганлар, талаганлар ва таҳқир этганлар.

Семёнов, Бакшеев ва Власьевский граждан урушининг қаҳрамони, Узоқ Шарқдаги партизанлар ҳаракатининг раҳбари Сергей Лазонинг ёвузларча ўлдирилиши учун жавобгардирлар. Японлар ва оқгвардиячилар Сергей Лазони паровознинг ўтхонасига ташлаб тириклайин қуйдирган эдилар.

Семёнов ва Бакшеев совет ҳокимиятига қарши актив кураш олиб бориб японларга хизмат қилганлар. 1919 йилда мудохалачилар блан келишиб, Читада аксилинқилобий ҳукумат тузганлар, Забайкал территориясида ҳарбий диктатура ўрнатганлар, ҳар қандай революцион ҳаракатни шафқатсизлик блан бостирганлар, аҳолини мажбуран оқлар армиясига сафарбар қилганлар, шунингдек озиқ-овқат, ем-хашак ва отларни мусодара қилиб олганлар.

1920 йилда Семёнов Колчакнинг фармонига мувофиқ, Россия Шарқий Ўлкасидаги барча қуролли кучларга қўмондон бўлган ва Совет Приморьесини Россиядан ажратиш ва уни японларга топшириш тўғрисида япон босқинчилар блан бир фикрга келган. Семёнов шу хизмати учун японлардан зарур маблағларнинг ҳаммасини, шу жумладан совет ҳокимиятига қарши курашиш учун керакли яроғ-аслаҳа ва ўқ-дориларни олган.

Оқлар армияси тор-мор қилингандан кейин, 1942 йилда Семёнов, Бакшеев ва Власьевский Маньчжурияга қочганлар ва бу ерда япон разведкасининг топширишига биноан советларга қарши оқгвардиячи ташкилотларни «Россия муҳожирлари бюроси»ни ва «Узоқ шарқдаги казаклар иттифоқи»ни ташкил этганлар.

Айбдор Родзаевский совет ҳокимиятига душман бўлиб, 1925 йилда СССРдан Маньчжурияга қочган ва японларга хизмат қилиб, «Россия фашистлар союзи» деб аталган ва актив иш олиб борган фашистлар ташкилотини тузган ва бу ташкилотга етакчилик қилган.

Шу иш юзасидан айбланувчи, полициячининг ўғли Охотин ҳам шу ташкилотнинг советларга қарши олиб борган ишида фаол қатнашган.

Айбдор Шепунов аксилинқилобий корниловчилар исёнининг ва Ўрта Осиёда меньшевиклар исёнининг актив қатнашчиларидан бири бўлган. У 1922 йилда чет элга қочиб кетгандан кейин япон разведкасида хизмат қила бошлаган ва япон разведкасининг топширишига биноан советларга қарши «Монархистлар уюшмаси» деган оқгвардиячилар ташкилотини тузган.

Колчак ҳукуматининг илгариги министри айбдор Михайлов ва айбдор князь Ухтомский оқлар тор-мор келтирилгандан кейин Маньчжурияга қочганлар ва жосусликни ўзларига касб қилиб олганлар.

Японларнинг агенти бўлмиш айбдор Семёнов, Родзаевский, Бакшеев, Власьевский, Шепунов, Охотин, Михайлов ва Ухтомскийлар япон разведкасининг раҳбарлигида жосуслик-қўпорувчилик группаларини ва террорчи группаларни тузганлар ҳамда душманлик руҳидаги ишларни олиб бориш учун бу группаларни Совет Иттифоқи тупроғига ўтказганлар, шунингдек оқгвардиячилардан иборат қуролли отрядларни ташкил қилганлар ва япон армияси составида Совет Иттифоқига ҳужум қилиш учун бу отрядларни тайёрлаганлар.

Айбдор Семёнов Япония, Маньчжурия ва Хитойдаги оқгвардиячи қисмларнинг раҳбари бўлиб, Япониянинг агрессиячилик планларининг ташаббускори бўлган Танака, Араки деган генераллар ва бошқалар блан шахсан алоқа боғлаган, ва урушдан илгарёқ Совет Иттифоқига қуролли ҳужум қилиш планини тузишда қатнашган. Японлар уни Узоқ Шарқ территорияси Совет Иттифоқидан ажратиб олинишидан кейин «буфер давлат»нинг бошлиғи қилмоқчи бўлганлар.

Терговда шу нарса аниқландики, япон ҳарбийлари Совет Иттифоқининг территориясини босиб олиш мақсадида бирнеча йил мобайнида Совет Иттифоқига қарши ҳарбий ҳужум бошлаш йўлида тайёргарлик кўрганлар ва бу соҳада оқгвардиячиларга катта умид боғлаганлар. Японларнинг Совет Иттифоқига қарши агрессиячилик планларини амалга оширишда оқгвардиячилар актив қатнашишлари лозим бўлган.

Айбдор Семёнов япон генералларидан Танака ва Аракининг кўрсатмасига мувофиқ, Совет Иттифоқига қуролли ҳужум қилиш ва Совет Узоқ Шарқини ажратиб олиш планларини тузишда қатнашган. Айбдор Семёнов сўроқ маҳалида бу тўғрида қуйидагиларни айтди:

«Мен 1926 йилда Танака блан учрашган вақтимиз у бундай деган эди: Мен бош министр бўлсам, Япония ҳукуматининг бутун э'тиборини Шарқий Сибирьни СССРдан ажратиб олиш планини амалга оширишга жалб этар эдим ва бу территорияда «буфер давлат» тузар эдим. Мен кўпдан буён шу ниятдаман. Танака шу суҳбат вақтида менга, сизни Узоқ Шарқда тузиладиган ҳукуматнинг раҳбари қиламан, деб ва'да берган эди».

1931 йилда Маньчжурия территорияси босиб олиниб бу территория СССР га қарши бир плацдармга айлантирилгандан кейин япония бош штаби Совет Иттифоқига қарши уруш тайёргарлигини тезлаштирган ва шу муносабат блан айбдор Семёновга оқгвардиячилар ўртасида советларга қарши ишларни кучайтиришни таклиф қилган.

Айбдор Семёнов сўроқ маҳалида бу тўғрида қуйидагиларни айтди:

«...Маньчжурия босиб олингандан кейин, 1931 йилда мени Квантун армияси штаби 2-нчи бўлимининг бошлиғи полковник Исимура ҳузурига чақирдилар... Исимура менга айтдики, Япония бош штаби ўз армияси блан Совет Иттифоқи территориясига бостириб кириш планини тузмоқда ва бу операцияда оқ муҳожирларга катта ўрин берадл.

Сўнгра Исимура менга оқгвардиячилардан қуролли кучлар тайёрлашни ва кўрадиган чораларимни яқин орада унга ма'лум қилишни таклиф этди».

Семёнов Хасан кўли яқинида ва Халхин-Гол дар'ёси бўйида уруш бўлган даврда японларнинг ҳужуми муваффақиятли чиққан тақдирда ўз раҳбарлигидаги оқгвардиячилар совет территориясига бостириб киришлари керак бўлганлигини ва Қизил Армияга қарши қуролли курашда бевосита қатнашишлари керак бўлганлигини, шунингдек оккупация усул идорасини мустаҳкамлашда японларга ёрдам бериши керак бўлганлигини э'тироф қилди.

Япон босқинчилар Хасан кўли яқинида ва Халхин-Гол дар'ёси бўйида Совет Иттифоқига қилган ҳарбий ҳужумларида енгилганларидан кейин ҳам ўзларининг агрессиячилик планларидан воз кечмаганлар ва 1940 йилда СССРга ҳужум қилиш учун янги план тузганлар. Бу планда ҳам оқгвардиячилардан кенг миқ'ёсда фойдаланиш кўзда тутилган.

Япония ҳарбий министрининг илгариги ўринбосари гувоҳ генерал Томинага сўроқ маҳалида бундай деди:

«Мен тузган оператив план Ханко кўли районида Қизил Армияга қарши асосий зарбани беришни ва сўнгра Хабаровскни босиб олишни, Совет Узоқ Шарқини СССР нинг марказий қисмидан ажратиб қўйишни кўзда тутар эди.

...Мен бу план тўғрисида император Хирохитанинг ўз саройида унга ма'лумот бердим. Император ҳузурида Япония бош штабининг бошлиғи шаҳзода Канин ҳам ҳозир бўлган эди.

Мен ма'лумот берганимдан кейин император планни ва оператив харитани қолдириб кетишни таклиф қилди. Мен ма'лумот берганимдан бирнеча кун кейин СССР га ҳужум қилиш юзасидан тузган планим император томонидан тасдиқланди».

Томинага СССРга ҳарбий ҳужум қилиш юзасидан ўзи тузган оператив планда Маньчжурия, Хитой, Қурия ва Японияда яшовчи оқгвардиячиларга катта ўрин берилганлигини ҳам айтди.

Германия Совет Иттифоқига ҳужум қилгандан кейин Япония бош штаби герман қўмондонлиги блан келишиб, 1941 йилда немисларнинг «Барбаросса» планига ўхшаш план тузган, бу план Совет Иттифоқига оқгвардиячиларнинг иштироки блан ҳарбий ҳужум қилишдан иборат махсус план бўлиб, «Кан-току-эн» (Квантун армиясининг алоҳида манёврлари) деб аталган.

Япон армиясининг генерали гувоҳ Томинага бу тўғрида қуйидагиларни айтди:

«Кан-току-эн» плани 1941 йилнинг ўрталарида тайёрланган эди. Ўша вақтда Германия Совет Иттифоқига ҳужум қилган ва Қизил Армия вақтинча муваффақиятсизликларга учраган эди.

Биз, СССР ўз аскарларини Узоқ Шарқдан олиб Ғарбий фронтга юборади ва Япония кўп талафот бермай, Совет Узоқ Шарқини ишғол қила олади, деб ўйлаган эдик.

«Кан-току-эн» планини Япония ҳарбий министри Тодзио ма'қуллади. Тодзио бу планнинг юраги эди ва унинг раҳбарлиги остида Совет Иттифоқига қарши ҳарбий тайёргарлик плани блан боғлиқ бўлган чоралар кўрилди».

Гувоҳ Томинаганинг айтишича, Москва қўлдан кетгандан кейин японларнинг СССР га қарши ҳужум бошлашини кўзда тутган «Кан-таку-эн» планида, шунингдек япон агрессиясининг бундан аввалги планларида ҳам, Узоқ Шарқда яшаган оқгвардиячиларга катта ўрин берилган.

Маньчжуриядаги марказий япон ҳарбий миссиясининг илгариги бошлиғи генерал Янагита ҳам сўроқ маҳалида Совет Иттифоқига ҳарбий ҳужум тайёрлашда оқгвардиячиларнинг фаол қатнашганлигини айтди.

«Япония бош штаби 1941 йилда Япония ҳукуматининг кўрсатмасига мувофиқ Совет Иттифоқига ҳужум қилиш юзасидан махсус план тузди. Бу план «Кан-току-эн» деб аталар эди.

...«Кан-току-эн» планини амалга ошириш соҳасидаги ҳамма ишларда Маньчжуриядаги оқгвардиячи ташкилотлар доим қатнаштирилди».

«Кио-ва-кай» деган япон-маньчжур фашист ташкилоти марказий штабининг бошлиғи, япон армиясининг генерал-лейтенанти гувоҳ Миякэ, Маньчжуриядаги япон разведкасининг раҳбари генерал-майор гувоҳ Акикуса, Маньчжуриядаги бош полиция идорасининг бошлиғи япон армиясининг генерал-майори гувоҳ Хосико, Квантун армияси штаби разведка бўлимининг бошлиғи полковник гувоҳ Асада ва бошқалар ҳам японларнинг Совет Иттифоқига ҳужум тайёргарлигини кўришларида оқгвардиячиларнинг ва уларнинг раҳбарлари бўлмиш Семёнов, Родзаевский, Бакшеев, Власьевский ва бошқаларнинг актив қатнашганлигини айтдилар.

Айбдор Семёнов, Родзаевский, Бакшеев, Власьевский ва Шепуновлар Япониянинг ёрдами блан совет ҳокимиятини ағдаришга умид боғлаб, барча оқгвардиячи ташкилотларни Япониянинг умумий агрессиячилик планларига мувофиқ бирлаштирганлар ва Совет Иттифоқига ҳужум қилиш учун оқгвардиячилардан қуролли кучлар тайёрлаш соҳасида актив иш олиб борганлар.

1932 йилда, Харбиндаги япон ҳарбий миссиясининг бошлиғи Комацубаранинг топширишига биноан иккита қуролли отряд тузилган. Бу отрядлар Мукден-Шанхай-Гуань темир йўлларида ва қурилаётган Лафа-Гирин темир йўлида соқчилик қилганлар, кейинчалик ўша Комацубаранинг фармойишига мувофиқ, оқгвардиячилар орасидан полиция отрядлари тузилган, бу отрядлар Маньчжурия партизанларига қарши курашганлар.

1938 йилда Сунгари—II станциясида японларнинг кўрсатмасига мувофиқ «Асано рус отряди» деб аталган отряд тузилган. Бу отрядда оқгвардиячилар СССР га қарши урушда қатнашиш учун тайёрланганлар. Японлар бу отрядни советларга қарши тузилган ҳамма ҳарбий қисмларнинг негизи деб билганлар.

1943 йилнинг охирида «Асано» отряди Маньчжоу-го армиясининг «Россия ҳарбий отрядлари»га айлантирилган. Бу отрядлар составида отлиқлар, пиёда аскарлар ва алоҳида казак қисмлари бўлган.

Бундан ташқари, айбдор Семёнов, Власьевский ва Бакшеевлар японларнинг кўрсатмасига мувофиқ оқгвардиячилардан махсус казак қисмлари ва бўлинмаларини тузганлар бу қисм ва бўлинмалар бешта казак полкидан, иккита алоҳида дивизион ва битта алоҳида юзликдан иборат бўлган. Булар Захинган казак корпусига кирганлар. Японлар айбдор Бакшеевни бу корпуснинг командири қилиб тайинлаганлар.

Терговда яна шу нарса аниқландики, СССРга ашаддий душман бўлган бу айбдорларнинг ҳаммаси кўпдан буён япон разведкасининг раҳбарлиги остида СССРга қарши фаол суратда жосуслик, террорчилик ва қўпорувчилик ишларини олиб борганлар.

Семёновнинг ўзи 1920 йилда Забайкалдаги оқлар армиясига қўмондон бўлган вақтида кенг агентура шоҳобчаларини ташкил этган, булар Қизил Армия тўғрисида жосуслик ма'лумотларини тўплаганлар. Семёнов чет элга қочиб кетгандан кейин, Япония СССРга қарши уруш қилган тақдирда, совет қўшинларининг орқа томонида қўпорувчилик ишларини олиб бориш учун ана шу агентлар қолдирилган.

Семёнов Маньчжурияда бўлган вақтида бирқанча қўпорувчи отрядни тайёрлаган ва уларни Совет Иттифоқи тупроғига ўтказган. Бу отрядларга Забайкал казаклари ўртасида совет ҳокимиятига қарши қуролли исён кўтариш ва темир йўлларда қўпорувчилик қилиш ҳақида топшириқ берилган.

Семёнов чет элда яшагани ҳолда, то қамоққа олинганига қадар япон разведкасининг топшириғи блан Совет Иттифоқига қарши жосуслик иши олиб боришни давом эттирганлигини, бунинг учун японлардан пул олганлигини э'тироф қилди.

Семёнов япон разведкаси учун жосуслик қилганлигини ўзи э'тироф қилиш блан бирга, буни жосуслик ишлари учун пул олган вақтда Семёновнинг япон разведкасига берган асли нусха тилхатлари ҳам та'кидлайди.

Дайрен шаҳридаги япон ҳарбий миссиясининг бошлиғи гувоҳ Такзока жосуслик ишида Семёнов блан шахсан алоқа қилганлигини ва унга мунтазам суратда пул бериб турганлигини та'кидлади.

Совет Иттифоқига қарши жосуслик, қўпорувчилик ва террорчилик ишларини уюштиришда «Россия фашистлар союзи»нинг бошлиғи айбдор Родзаевский ва унинг энг яқин ёрдамчиси «РФС» олий кенгашининг а'зоси Охотин актив роль ўйнаганлар.

Родзаевский ва Охотин японларнинг йўл-йўриғига биноан, 1937 йилда Харбин шаҳрида махсус махфий мактаб ташкил қилганлар, бу мактабга «Россия фашистлар союзи» а'золаридан совет ҳокимиятига айниқса душман бўлган кишиларни қабул қилганлар, бу кишилар Родзаевский ва Охотинларнинг қўл остида жосуслик, қўпорувчилик ва террорчилик ишларига ўргатилганлар. «Россия фашистлар союзи»нинг а'золари террорчилик қилиш учун Совет Иттифоқига юборилганлар.

1931 йилдан буён япон разведкасининг агенти бўлмиш айбдор Родзаевский сўроқда қуйидагиларни айтди:

«Россия фашистлар союзи» 1934 йилдан бошлаб япон разведкасининг раҳбарлиги остида Совет Иттифоқи территориясига мунтазам суратда ўз агентларини юбориб турди.

...1937 йил ноябрь ойида, япон разведкасининг амалдори Судзукининг таклифи блан «РФС» ҳузурида махфий «ташкилотчилар мактаби» ташкил қилинган эди. Бу мактаб Совет Иттифоқи территориясида қўпорувчилик ишлари учун раҳбарлар тайёрлади.

Мен бу мактабнинг бошлиғи эдим, «РФС» ташкилот бўлимининг бошлиғи ва олий кенгаш а'зоси Лев Павлович Охотин менинг ёрдамчим эди. Охотин ўзи япон агентлари тайёрлади ва уларни Совет Иттифоқига жўнатиб турди».

Совет Иттифоқига ҳарбий ҳужум қилиш тўғрисида япон бош штаби тузган ва махфий суратда «Кан-ток-эн» деб аталган планда япон разведкаси оқгвардиячиларга қўпорувчилик ишлари ўтказиш мақсадида Қизил Армиянинг орқа томонига юбориладиган асосий жосуслик ва қўпорувчилик кадрлари деб қаради.

Япон разведкаси ва полициясининг амалдорлари бўлган айбдорлардан Шепунов, Михайлов ва Ухтомскийлар жосуслар ва қўпорувчилар тўплаганлар ва тайёрлаганлар, уларни Совет Иттифоқи территориясига юбориб турганлар, Маньчжурияга келган совет гражданларини қидириб юрганлар, шунингдек Совет Иттифоқига хайрихоҳлик қилган кишиларни қамоққа олиш ва сўроқ қилишда қатнашганлар.

Пограничная станциясида япон полициясининг терговчиси бўлган айбдор Шепунов 1932 йилдан бошлаб, Совет Иттифоқига хайрихоҳлик қилганликлари учун қамоққа олинган русларни азоблаш ва таҳқирлаш ишларини шахсан уюштирган ва, шундай қилиб, улардан уйдирма ма'лумотлар олган.

Шепунов ўзини бу жиноятларда айбли деб таниб, терговда қуйидагиларни айтди:

«Қамоққа олинган ҳамма кишилар сўроқ вақтида одатда калтакланар ва улардан ба'зиларига нисбатан «чойнак» деб аталган усул қўлланилар эди.

Бу жазо усули шундан иборат: маҳбусларни ётқизиб бурнига чойнакдан сув қуйилади, бу қаттиқ оғриқ туғдирар ва нафасни оғирлаштирар эди.

Маҳбуслар бу азобга тоқат қилолмасдан исталган гувоҳликни берар эдилар. Бундай жазо усули қўлланилиши натижасида кўп вақт маҳбусларнинг ўлганлигини яширмайман.

...Э'тироф қилишим керакки, мен бу жиноятларда қатнашдим ва уйдирма гувоҳликлар олиш учун шахсан ўзим маҳбусларни калтакладим».

Михайлов 1925 йилдан то қамоққа олинганига қадар жосуслик иши блан шуғулланиб, японларнинг кекса жосуси бўлган айбдор Ухтомский блан яқин алоқада бўлганлигини айтди.

Ушбу иш юзасидан жавобгарликка тортилган барча айбдорлар совет ҳокимиятига қарши актив курашишда, японлар блан биргалашиб Совет Иттифоқига қарши қуролли ҳужум тайёрлашда ва япон разведкасининг раҳбарлиги остида СССРга қарши жосуслик, қўпорувчилик ва террорчилик блан шуғулланишда ўзларини айбли деб э'тироф қилдилар.

Бундан ташқари, уларни гувоҳларнинг сўзлари, шунингдек советларга қарши ўзлари ёзган ва далил сифатида ишга илова қилинган асл нусха ҳужжатлар, япон оқгвардиячилар матбуотида ёзган мақолалари ва японлар чиқарган хроника кинофильмлари ҳам фош қилади.

Шу юқорида баён қилинганлар асосида айбланадилар:

Григорий Михайлович Семёнов, 1890 йилда туғилган, Забайкал областидаги Дурулгуевская станциясидан, рус, Россия шарқий ўлкасидаги қуролли кучларнинг собиқ бош қўмондони, оқ армия генерал-лейтенанти, 1917 йилда Петроградда бўлган вақтида совет ҳокимиятига қарши фитна уюштиришга, Ленинни, Петроград Советининг а'золарини қамоққа олишга ва уларни ўлдиришга, шундай йўл блан революция ҳаракатини раҳбарлардан маҳрум этишга уринган.

1918 йилда, япон ҳарбий қўмондонлигининг раҳбарлиги остида Узоқ Шарқда совет ҳокимиятига қарши актив қуролли кураш олиб борган.

Семёнов японлардан кўп пул, қурол-яроғ ва усти-бош олиб, ҳарбий отрядлар ташкил қилган, Қизил Армия қисмларига ва Лазо раҳбарлигидаги партизан отрядларига қарши актив курашган, шунингдек совет ҳокимиятини қўллаб-қувватлаган маҳаллий аҳолини жазолаган.

Семёнов японларнинг кўрсатмасига биноан, Читада Забайкальеда аксилинқилобий ҳукумат тузган, сўнгра Владивостокда Приамур ҳукумати тузишда актив қатнашган.

Оқ армия тор-мор келтирилгандан кейин Семёнов Маньчжурия территориясига қочган ва 25 йил мобайнида Узоқ Шарқдаги рус оқ муҳожирларнинг бошлиғи бўлиб турган.

Семёнов япон агрессив планларининг илҳомчилари бўлган генерал Танака, генерал Араки ва бошқалар блан шахсан алоқа қилиб, мазкур генералларнинг топшириғи блан Совет Иттифоқига қарши қуролли ҳужум планларини тузишда қатнашган ва японлар Совет Узоқ Шарқи территориясига бостириб кирганларида, японлар уни «буфер давлат» деб аталган давлатнинг бошлиғи қилиб тайинламоқчи бўлганлар.

Семёнов японларнинг Маньчжурияни босиб олишларини тайёрлашда ва босиб олинган бу территорияни СССРга ҳужум қиладиган майдонга айлантиришда шахсан қатнашган.

Семёнов японларнинг актив жосуси бўлиб, СССРга жосуслар ва қўпорувчилар юбориб турган, бу кишиларга ишончли тўдалар ташкил қилишни ва қўпорувчилик қилишни топширган.

Константин Владимирович Родзаевский, 1907 йилда туғилган, Благовещенск шаҳридан, рус, — 1925 йилда СССРдан Маньчжурияга қочиб кетиб, бирқанча йил давомида совет ҳокимиятига қарши актив кураш олиб борган.

1926 йилда Харбинда бўлганида «Рус фашистлар уюшмаси» ташкил қилган ва бу ташкилотдаги раҳбарлик ўрнида туриб, оқгвардиячилар ўртасида советларга қарши пропаганда юргизган, туҳматдан иборат варақалар ёзган, докладлар қилган ва бу ташкилотга янги а'золар тўплаган.

Япон агрессиячилик сиёсатининг раҳбарлари генералларидан Араки, Койсо ва бошқалар блан яқин алоқа қилган Родзаевский японларнинг СССРга қарши тузган уруш планини билган ва оқгвардиячиларни японлар блан биргалашиб Совет Иттифоқига ҳужум қилишга тайёрлаган.

Родзаевский япон разведкасининг топшириғи блан 1931 йилда японлар Маньчжурияга аскар киргизиш учун баҳона сифатида уюштирган игвогарлик «можаролар»ни ташкил қилган ва бунда шахсан қатнашган.

Родзаевский япон ва герман разведкаларининг маош олиб турадиган агенти бўлган.

Алексей Проклович Бакшеев, 1873 йилда туғилган, Чита областидан, рус, оқ армиянинг собиқ генерал-лейтенанти.

Лев Филиппович Власьевский, 1884 йилда туғилган, Чита областидан, рус, оқ армиянинг собиқ генерал-майори.

Улар 1918 йилда атаман Семёновнинг оқ армиясига ўз ҳохишлари блан хизматга кириб, совет ҳокимиятига қарши актив курашганлар.

Атаман Семёновнинг ўринбосари ва Забайкалье казаклар ҳарбий ҳукуматининг раиси бўлган Бакшеев оқгвардиячи отрядларга аҳолини зўрлик блан сафарбар қилиш тўғрисида буйруқлар чиқарган, тинч аҳолининг озиқ-овқатини, ем-хашагини ва отларини мусодара қилган, станицаларда жазо дружиналари тузган, бу дружиналар партизанчилик ҳаракатига қарши актив курашганлар. Власьевский эса, армия штабининг казаклар бўлими бошлиғи вазифасида ишлаб, Қизил Армияга қарши қуролли кураш олиб бориш учун оқ казаклардан ҳарбий қисмлар ташкил этишга раҳбарлик қилган.

Бакшеев ва Власьевскийлар 1920 йилда Маньчжурияга қочиб, советларга қарши актив ишлашни давом эттирганлар.

Бакшеев ва Власьевскийлар японларнинг кўрсатмасига биноан, Семёнов блан биргаликда 1934 йилда «Маньчжуриядаги Россия муҳожирларининг ишларини кўрувчи бюро» деб аталган советларга қарши уюшмани ташкил қилганлар, бу уюшма совет территориясига юбориладиган террорчилар, жосуслар ва қўпорувчиларни тайёрлаган.

Бакшеев 1935 йилдан бошлаб, Власьевский эса, 1943 йилдан бошлаб то қамоққа олинганларига қадар «Россия муҳожирларининг ишларини кўрувчи бош бюро»га раҳбарлик қилганлар ва японлар томонидан Совет Иттифоқига қарши мўлжалланган ҳарбий ҳужумни тайёрлашда актив қатнашганлар ҳамда шу мақсадда оқгвардиячилардан қуролли отрядлар ташкил қилганлар.

Власьевский бирнеча йил бўйи японларга агент бўлиб, улардан маош олиб турган.

Борис Николаевич Шепунов, 1897 йилда туғилган, Азарбайжон ССРдаги Елизаветполь шаҳридан, рус, дворян, собиқ оқ армия офицери.

1917 йилда «ёввойи дивизия»да бўлиб, аксилинқилобий Корнилов исёнида ва Петроградга ҳужум қилишда қатнашган, сўнгра Ашхабоддаги меньшевиклар кўзғолонида қатнашган, шундан кейин Семёновнинг оқ армиясига кўнгилли бўлиб кирган, бу армия составида совет қўшинларига қарши қуролли кураш олиб борган.

Шепунов 1932 йилда Пограничная станциясида ўз хоҳиши блан япон полиция отрядига хизматга кирган, бу ерда тинтувлар ўтказган ва японларга қарши ишлаганликлари учун қамалган кишиларнинг ишларини текширган. Сўроқ вақтида Шепунов маҳбусларни калтаклаган ва қийнаган.

Шу блан бирга Шепунов япон разведкасининг топшириғи блан жосуслар тўплаган ва уларни қўпорувчилик ишлари учун СССР территориясига жўнатиб турган.

Лев Павлович Охотин, 1911 йилда туғилган, Чита шаҳридан, рус.

1928 йилдан бошлаб, японлар ташкил қилган фашист ташкилотларда қатнашган, 1937 йилдан буён эса «Россия фашистлар союзи» олий кенгашининг а'зоси бўлиб, оқгвардиячилар орасида советларга қарши актив иш олиб борган.

Охотин 1937 йилдан буён япон разведкасининг агенти бўлган, жосуслар ва қўпорувчилар тайёрлаган ва уларни қўпорувчилик ишлари олиб бориш учун Совет Иттифоқига юбориб турган.

Охотин 1940 йилда Харбиндаги япон ҳарбий миссиясининг амалдори қилиб тайинланган, бу ерда то қамалганига қадар Совет Иттифоқига қарши душманлик ишлари олиб бориш учун жосуслар тайёрлаш блан шуғулланган.

Иван Адрианович Михайлов, 1891 йилда туғилган, Чита областидан, рус.

Николай Александрович Ухтомский, 1895 йилда туғилган, Ульяновск шаҳридан, рус, собиқ князь. — Сибирьдаги аксилинқилобий ҳукуматнинг министри ва 1918 йил ноябрь ойида Сибирьда Колчак диктатурасини ўрнатишга сабаб бўлган ўзгаришнинг ташкилотчиларидан бири бўлган Михайлов Қизил Армияга қарши қуролли курашни уюштиришда актив қатнашган.

Михайлов ва Ухтомский 1920 йилда Маньчжурияга қочиб, атаман Семёнов блан алоқа боғлаганлар, унинг блан биргаликда Приморьеда аксилинқилобий исён тайёрлашда ва Приамур ҳукумати деб аталган ҳукуматни тузишда қатнашганлар.

Михайлов 1925 йилдан бошлаб, Ухтомский эса, 1930 йилдан бошлаб япон разведкасининг агенти бўлганлар ва япон разведкасининг топшириғи блан СССРга қарши жосуслик ишлари олиб борган агентларни тўплаганлар.

РСФСР Жиноят-процессуал кодексининг 208-нчи моддаси асосида Г. М. Семёнов, К. В. Родзаевский, А. П. Бакшеев, Л. Ф. Власьевский, Б. Н. Шепунов, Л. П. Охотин, И. А. Михайлов ва Н. А. Ухтомский ССР Иттифоқи Олий Судининг Ҳарбий Коллегияси судига берилишлари керак.

*) Қисқартиб босилди.

ПАРИЖ СУЛҲ КОНФЕРЕНЦИЯСИДА

ПАРИЖ. 26 август (ТАСС махсус мухбиридан). Бугун Сулҳ Конференциясининг комиссиялари ўз ишларини давом эттирдилар. Комиссияларнинг ишида ба'зи делегацияларнинг, чунончи умумий иш манфаатларини эмас, балки тамомила бошқа мулоҳазаларни кўзлаб иш кўраётган ва конференциянинг ишини ҳар хил йўллар блан тўсаётган ба'зи делегацияларнинг роли яққол кўринди. Жумладан комиссияларнинг бугунги мажлисларида Австралия делегациясининг бажараётган роли равшан бўлди.

Шуни айтиб ўтиш керакки, Австралия делегацияси Германиянинг собиқ иттифоқчилари блан тузиладиган сулҳ шартномалари лойиҳаларига 73 тузатиш киргизди, я'ни ҳамма Европа делегацияларининкидан кўпроқ тузатиш киргизди. Ҳолбуки, Европанинг тегишли районларида Австралиянинг бевосита манфаатлари гитлерчилар Германияси ва унинг шериклари ҳужуми остида қолган ҳамда бу мамлакатларга қарши ўз территорияларида уруш олиб борган бошқа мамлакатларнинг манфаатларига ҳечбир жиҳатдан тенг келолмайди. Австралия делегациясининг тузатишлари Ташқи ишлар министрлари кенгаши тақдим қилган сулҳ шартномалари лойиҳаларини тамомила ўзгартишни талаб этади. Бу тузатишлар илгари душман бўлган бирқанча мамлакатларнинг ярашиш шартларини амалга оширишда йўлида қилган ишларини бекор қилади. Бу тузатишлар Румония, Венгрия ва илгари душман бўлган бошқа мамлакатлар экономикасида Америка блан Британия капиталига имтиёз беришни кўзда тутади, бу мамлакатларни инглиз-сакс иттифоқига иқтисодий жиҳатдан қарам қилишни мақсад қилиб қўяди.

Совет вакиллари ўз нутқларида Австралия делегациясининг ва инглиз-америка иттифоқи та'сири остида бўлган бошқа ба'зи делегацияларнинг бундай уринишларини изчиллик ва қат'ият блан фош қилмоқдалар. Бу делегациялар Конференцияни ва унинг комиссияларини янглиш йўлга туширмоқчилар. Совет делегацияси сулҳ шартномаларидан Англия-Америка доираларининг манфаатлари учун фойдаланишга қаратилган ҳамма уринишларга қарши курашмоқда. Инглиз-Америка доиралари халқларнинг тинчлиги ва хавфсизлиги манфаатларига ҳеч алоқаси бўлмаган мақсадларни кўзда тутмоқдалар.

Бирқанча комиссияларнинг 26 августда бўлган мажлислари ана шундай уринишларга қарши кураш белгиси остида ўтди.

РУМОНИЯ, БУЛҒОРИЯ, ВЕНГРИЯ ВА ФИНЛЯНДИЯГА ДОИР ИҚТИСОДИЙ МАСАЛАЛАРНИ КЎРУЧИ КОМИССИЯДА

Бу жиҳатдан Румония, Булғория, Венгрия ва Финляндияга доир иқтисодий масалаларни кўручи комиссиянинг 26 августда бўлган мажлиси катта аҳамиятга эгадир. Рўзномага Румониядан репарациялар олиш масаласи қўйилган эди. (Румония блан тузиладиган сулҳ шартномаси лойиҳасининг 22-нчи моддаси).

Броқ мажлис бошланиши бланоқ, Австралия делегацияси одатдаги усулини қўлланиб, масалани конкрет муҳокама қилиш ўрнига «умумий мунозара» очишни таклиф этди. «Умумий мунозаралар» ҳавсакори бўлган Австралия делегацияси бунга сулҳ шартномалари лойиҳаларининг тегишли моддаларига киритилган ҳамма тузатишлар ҳали гўё комиссия а'золарига топширилган эмас деган сабабни кўрсатди.

Комиссия раиси Корбель (Чехословакия) шу ондаёқ зарур ҳамма ҳужжатларнинг барвақт комиссия а'золарига топширилганлигини айтди. Совет делегациясининг бошлиги В. М. Молотов масалани конкрет муҳокама қила бошлаш мувофиқ эканлигини айтди. В. М. Молотов айтдики, Австралия делегациясининг Румония блан тузиладиган сулҳ шартномаси лойиҳасининг иқтисодий масалаларга доир моддаларига киргизган тузатиши Ташқи ишлар министрлари кенгаши тақдим этган бу лойиҳани бутунлай ўзгартиради. В. М. Молотов Австралия делегациясидан бу тузатишни киритишга нима мажбур қилганлигини тушинтириб беришни сўради ва Румония блан тузиладиган сулҳ шартномаси лойиҳасининг 22-нчи моддасини муҳокама қила бошлашни таклиф этди.

Комиссиянинг бирқанча а'золари совет делегациясининг таклифини ёқладилар. Комиссия шартнома лойиҳасининг мазкур моддасини муҳокама қилишга киришди.

Австралия вакили ўз делегациясининг таклифини асослаб, Австралия делегациясининг репарациялар принципига қарши эмаслигини айтди. Броқ, бу баёнотнинг қуруқ бир найранг эканлигини тушуниб олиш қийин эмас эди, чунки Австралия делегациясининг таклифи аслда бу принципни инкор қилади. Шунга қарамай, Австралия вакили Австралия Германиядан ҳам, Японияддан ҳам репарациялар талаб қилганлигини айтди.

Австралия делегациясининг вакили айтдики, Австралия Совет Иттифоқига 300 миллион доллар репарация тўланишига қарши чиқади. Ҳолбуки, 1944 йил 12 сентябрьда Румония блан тузилган ярашиш шартномасида Румония Совет Иттифоқига 300 миллион доллар репарациялар тўлайди, деб белгиланган эди. Ташқи ишлар министрлари кенгаши таклиф этган сулҳ шартномаси лойиҳасида ҳам бу та'кидланган эди. Бундан ташқари, Австралия делегацияси репарациялар тўлаш тўғрисида белгиланган тартибга, айниқса репарацияларнинг саноат ишлаб чиқараётган маҳсулот блан тўланишига қаршилиқ билдиради.

Австралия делегацияси репарациялар ҳақини, нотиқнинг та'бирича, «чет эл валютаси» блан тўлашни, асосан доллар ва фунт стерлинг блан тўлашни таклиф этади; шу блан бирга репарациялар пули Румониянинг чет эллар блан қилган савдо-сотиқ ишларидан олган фойдасининг ма'лум процентини ташкил қилмоғи керак; репарациялар тўлашда Германиянинг бошқа шериклари учун ҳам шундай тартиб белгилаш таклиф қилинади. Бу план репарациялар тўлайдиган мамлакатларни доллар ва стерлинг валютаси ҳукм сурган мамлакатларнинг асоратига топширади. Бундай план қабул қилинганида, репарация тўлаши лозим бўлган мамлакатлар тегишли репарация пулини тўлай олишлари учун «чет эл валютаси», я'ни доллар ва стерлинг кўп бўлган мамлакатлар блан ҳар қандай қилиб бўлса ҳам иқтисодий алоқа боғлашга мажбур бўлажаги тамомила аёндир.

Доллар ва фунт стерлинглар сотадиган мамлакатларнинг капиталистлари манфаати жиҳатидан буни чакки ўйланган деб айтиб бўлмайди! Чунончи, Австралия плани амалга оширилганида Румония, масалан, Америка Қўшма Штатларига тамомила қарам бўлиб қолади. Америка Қўшма Штатлари руминлар сотадиган молларнинг нархларини ўзлари белгилаяжаклар, бу нархлар руминлар учун эмас, балки американлилар учун фойдали бўлажак. Провардида, репарациялар ҳақининг кимга фойда беражаги, бундан биринчи навбатда кимнинг кўпроқ фойда олажаги равшан! Лекин масала бу блангина тугамайди. Австралия вакили репарациялар ҳақининг миқдори Сулҳ Конференциясида белгиланишига ва сулҳ шартномаларида ёзилишига қарши чиқди. У, репарациялар ҳақининг миқдори тўғрисидаги масалани очиқ қолдиришини ва бу масалани қандайдир «репарациялар комиссияси»га топширишни таклиф этди. Бу комиссия сулҳ шартномаси имзолангандан кейин 6 ой муддат ичида репарациялар ҳақи миқдорини белгилаши ва репарациялар тўлаш ишини ўз назорати остига олиши керак эмиш. Қисқа қилиб айтганда, Австралия вакили Румония ва илгари душман бўлган бошқа мамлакатларнинг ички ишларига доимо аралашиб турадиган қандайдир бир орган тузишни таклиф этди.

Греция ҳукуматининг вакили Австралиянинг таклифларини қувватлади, албатта.

Совет делегациясининг бошлиғи В. М. Молотов Австралия таклифларини батафсил таҳлил қилиб берди ва уларнинг асл ма'носини фош қилди, уларнинг конференциянинг иши ва умумий тинчлик иши учун зарарли бўлган моҳиятини кўрсатиб берди.

ИТАЛИЯГА ДОИР СИЁСИЙ МАСАЛАЛАР ВА ТЕРРИТОРИЯ МАСАЛАЛАРИНИ КЎРУЧИ КОМИССИЯДА

Италияга доир сиёсий масалалар ва территория масалаларини кўручи комиссия бугун сулҳ шартномаси лойиҳасининг кириш қисмини муҳокама қилишни давом эттирди.

Комиссия шартноманинг кириш қисмида Германияга қарши урушда Италия ҳукуматининг қуролли кучларигина эмас, балки қаршилиқ кўрсатиш ҳаракатининг қуролли кучлари ҳам фаол қатнашганлигини кўрсатишга қарор берди (ма'лумки, иттифоқчилар томонида туриб Италиянинг 2 дивизияси жанг қилган эди).

Голландия делегацияси шартноманинг кириш қисмида Италиянинг Японияга қарши урушда қатнашганлигини ҳам кўрсатишни таклиф этган эди. Голландия делегацияси бунга Италиянинг Японияга расмий суратда уруш э'лон қилганлигини далил қилиб кўрсатган эди.

Совет делегациясининг вакили Вишинский бунга қарши чиқиб айтдики, уруш э'лон қилишнинг ёлғиз ўзи Италияни Японияга қарши курашда урушучи мамлакат деб ҳисоблаш учун асос бўлолмайди. Италия Японияга қарши битта ҳам аскар, битта ҳам кема ёки қайиқ юборган эмас. Иккинчи томондан, ўқ давлатларидан ажралган ва Германияга қарши урушгача анча кўп қуролли кучлар юборган мамлакатлар ҳам бирқанча ҳолларда урушда қатнашган мамлакат деб танилмайди. Масалан, Румония Германияга қарши 14 дивизия юборган эди, лекин Румония урушда қатнашган мамлакат деб танилмади.

Вишинский Голландиянинг тузатишини рад этишни таклиф қилди. Франция вакили Вишинскийнинг таклифини қувватлади. Голландия вакили ўз тузатишини қайтиб олишга мажбур бўлди.

Сўнгра комиссия Австралия делегацияси киргизган тузатишни кўришга киришди.

Австралия делегацияси, тузиладиган ҳамма сулҳ шартномаларининг кириш қисмида, бу сулҳ шартномалари адолат принципларига мувофиқ тузилади ва улар «шу шартномалар таалуқли бўлган мамлакатларнинг тупроғида яшовчи ҳамма шахсларнинг қайси ирқ, жинсдан, қайси динда бўлишларидан ва қайси тилда гапиришларидан қат'ий назар, ҳуқуқларини ва асосий эркинликларини» та'минлайди, деб кўрсатишни талаб қилди.

Румония ва Венгрияга доир сиёсий масалалар ва территория масалаларини кўручи комиссияларда бирқанча мамлакатларнинг вакиллари шартномаларнинг тегишли моддаларида илгариги душман давлатларнинг ўз тупроқларида яшовчи ҳамма кишилар учун, уларнинг қайси ирқ, жинс ва динда бўлишларидан ва қайси тилда гаплашишларидан қат'ий назар, асосий эркинликлар, жумладан сўз, матбуот ва нашр қилиш, диний э'тиқод, сиёсий маслак ва сиёсий йиғилишлар чақириш эркинликларини та'минлаш юзасидан бўлган мажбуриятлари кўрсатилганлигини ҳаққи суратда кўрсатиб ўтдилар. «Шартномада айтилган давлат тупроғида яшовчи кишилар» тўғрисидаги туманли ифодалар сулҳ шартномалари лойиҳаларида бўлган ифодаларни фақат такрорлаганлиги ва уларни чалкаштиражаги исбот қилинди. Австралия делегацияси бунга қарши ҳеч нарса айтолмади. Лекин у илгаригича ўз тузатишини қувватлай берди.

Бунинг устига Австралия делегацияси бу тузатиш сиёсий масалалар ва территория масалаларини кўручи ҳамма комиссияларга киргизилганлиги туфайли уни кўриш тартиби тўғрисида қандайдир янги бир қарор чиқарилишини зўр бериб талаб қилди. Австралия вакили Ходсон ҳамма комиссияларда сўзга чиқишни ўзининг бурчи деб ҳисоблайди. Ходсон айни вақтда секретариатнинг а'зосидир. У бугун, секретариат бу масалани 5 соат муҳокама қилди ва ҳеч қандай қарорга келолмади, деди. Секретариат Австралиянинг тузатишини қандай муҳокама қилиш тўғрисида фикр олишмоқ учун бешта комиссиянинг вакили ва 5 та докладчининг тўпланишини тавсия қилибди.

Италияга доир сиёсий масалалар ва территория масалаларини кўручи комиссияда бугун бу тузатиш тўғрисида яна узоқ мунозара бўлди. Комиссия раиси Игелянд (Жанубий Африка Иттифоқи) сулҳ шартномаси лойиҳасининг 72-нчи моддасини кўриш пайти келганига қадар бу тузатишни муҳокама қилишни кечиктиришни таклиф этди. Австралия вакилининг фикрича, бу моддада Халқаро трибунал тузиш таклиф этилади. «Киши ҳуқуқлари» ва «асосий эркинликлар»га доир низо'ларни шу трибунал кўриши ва бартараф қилиши керак. Австралия делегациясининг фикрича, бу трибуналнинг қарорлари шартномаларнинг моддалари блан боғлиқ, давлатлар учун «асосий қонун» деб таянилиши керак.

Украина делегациясининг вакили Мануильский Австралиянинг тузатишини дарҳол рад этишни таклиф этди. Мануильский айтдики, Австралиянинг тузатиши Бирлашган миллатлар Уставига тамомила хилофдир. Бирлашган миллатлар ташкилотининг Устави ҳеч кимга бирон давлатнинг ички ишларига аралашиш ҳуқуқини бермайди.

Бу масала юзасидан қизиб кетган мунозараларда совет делегациясининг вакили Вишинский сўзга чиқди. У Австралиянинг тузатишини муҳокама қилиш тартиби тўғрисидаги масалани 5 комиссия раиси кенгашига ёки, бу кенгашни бу ерда айтганларича, «бешта раис комиссияси» кенгашига топширишга қарши чиқди.

«Бешта раис комиссияси нима дегани? Улар қандай ҳуқуқларга эга?— деб сўрайди Вишинский. Кичик комитет тузилганида унга ма'лум вазифалар юклатилади, шу сабабдан бундай кичик комитет одатда ўзини ташкил қилган ва вазифа топширган кишиларнинг фикрини ифода қилади. Аммо масала дастлаб муҳокама қилинмаган бўлса, бешта раис комитети қандай асосда ишлайди? Бешта раис кимнинг фикрини ифода қилади? Фақат ўз фикрини ифода қилади, чунки улар ҳали комиссиянинг фикрини билмайдилар, чунки бундай фикр ҳали йўқ. Бешта раис — албатта ҳурматли кишилардир, лекин бу, кичик комитет эмас ва бундай комитетнинг ишлаши учун ҳеч қандай асос йўқ».

Шу сабабдан бу тузатиш тўғрисидаги масалани бешта раис муҳокамасига топшириш мумкин эмас. Вишинский раиснинг, Австралия делегациясининг тузатиши муҳокама қилинмасин, деган таклифини қувватлади ва бу тузатишни шартноманинг кириш қисмига киргизмасликни таклиф этди.

Австралиянинг тузатиши, деди Вишинский, шартноманинг кириш қисмига сра таалуқли эмас. Австралия вакили бу фикрга қўшилиши ва ўз тузатишини шартноманинг кириш қисмига киритишни талаб қилмаслиги керак. Раис бу фикрга қўшилади ва бу тузатишни кейинроқ муҳокама қилишни таклиф этади. Кейинчалик биз бу тузатишни умуман қабул қилиш керак эмаслигини кўрсатажакмиз, чунки бу тузатишда айтилган фикр Министрлар кенгаши тузган лойиҳанинг 14-нчи моддасида бор.

Австралия делегациясининг вакили ўз тузатишининг асосий қисмини муҳокама қилишни кечиктиришга рози бўлди. Шундай қилиб, Австралиянинг тузатиши шартноманинг кириш қисмига киргизилмади. Буюк Британия вакили Макнэйлнинг Ташқи ишлар министрлари кенгаши а'золари блан мувофиқлаштирилган таклифига биноан комиссия шартноманинг кириш қисмида, иттифоқчи ва бирлашган давлатлар ҳамда Италия сулҳ шартномасини адолат принципларига мувофиқ тузишни истайдилар, деб кўрсатишга қарор берди.

Келгуси мажлисда шартноманинг 1-нчи моддаси муҳокама қилинади.

БУЛҒОРИЯГА ДОИР СИЁСИЙ МАСАЛАЛАР ВА ТЕРРИТОРИЯ МАСАЛАЛАРИНИ КЎРУЧИ КОМИССИЯДА

Булғорияга доир сиёсий масалалар ва территория масалаларини кўручи комиссия бугун сулҳ шартномаси лойиҳасининг кириш қисмини муҳокама қилишга киришди. Кириш қисмининг дастлабки икки моддаси якдиллик блан ма'қулланди.

Учинчи моддани муҳокама қила бошлаш олдидан раис Киселёв (Белоруссия) совет делегациясининг вакили Н. Новиковга сўз берди. Н. Новиков Греция вакилининг ўтган мажлисда айтган сўзларини эслатиб айтдики, Греция вакили шартноманинг кириш қисми тўғрисида сўзга чиқиб, Булғориянинг Германияга қарши урушда фаол қатнашганлигига шубҳа қилди. Совет делегацияси грек вакилининг бу шубҳасига қўшилмайди ва бундай шубҳа Греция вакилининг бирқанча фактларни унутганлигидан ёки уларга кўз юмишга уринганлигидан келади. Ҳолбуки, бу фактлар Булғориянинг урушда фаол қатнашганлигини ва Греция блан Югославияни озод қилишга ёрдам берганлигини, шунингдек Германияни батамом тор-мор келтиришга ёрдам берганлигини яққол кўрсатади. Ҳақиқатни юзага чиқариш учун мен Греция вакили менсимаётган бу фактларга комиссиянинг э'тиборини жалб қилишни зарур деб ҳисоблайман.

9 сентябрьдаги ўзгаришдан кейин Булғория армияси ярашиш битими тузилганини кутиб турмасдан, иттифоқчи давлатлар томонида туриб ва иттифоқчи қўшинлар Бош қўмондонлигининг кўрсатмаларига амал қилиб, Германияга қарши кураша бошлади. Мудофаа ҳарактеридаги вазифалардан дарҳол ҳужум ҳаракатларига ўтди. Булғория армияси Иттифоқчи қўшинлар Бош қўмондонлигининг планларига мувофиқ ҳаракат қилди ва шу сабабдан уни ҳужум ҳаракатларини бошлашни кечиктирди деб айблаш нотўғридир.

Аксинча, совет делегациясининг фикрича, Булғория ўз қўшинларини қисқа бир муддатда тайёрлади ва жанговар ҳолга келтирди. 12 дивизиядан ортиқ булғор қўшини икки ойдан кейин ҳужум бошлаб, Македония ва Сербиянинг катта қисмини озод қилди, жангларда Германиянинг 8 дивизиясини тор-мор келтирди ва Дунайда ҳаракат қилаётган совет қўшинларига анча ёрдам берди. Булғор қўшинлари бундан кейинги даврда, то Германия тор-мор келтирилганигача, Германияга қарши урушда фаол қатнашдилар. Булғория армияси 3-нчи Украина фронтида Қизил Армиянинг ҳаракатларига, шунингдек Югославия халқ-озодлик армиясининг ҳаракатларига анча катта ёрдам берди ва бу армияларни бир-бири блан боғлаб турди.

Булғор қўшинларининг Қизил Армиянинг ғарбга томон қилаётган ҳужумида иштирок қилиши Ҳорватияни, Словенияни, Венгрия ва Австралияни тезроқ озод қилишга, демак Иттифоқчи Давлатларнинг узил-кесил ғалаба қозонишига ёрдам берди. Совет Бош Қўмондонлигининг ма'лумотларига кўра, Югославияда немисларга қарши олиб борилган урушда 200 мингдан ортиқ булғор солдати ва офицери қатнашди. Кейинчалик 100 минг жангчидан иборат булғор армияси Венгрия ва Австрияда жанг қилди. Булғор армияси жангларда ўлган, ярадор бўлган ва бедарак йўқолганлар бўлиб қарийб 32 минг киши йўқотди.

Булғор қўшинларининг жангдаги қаҳрамонликлари Генералиссимус Сталиннинг 1945 йил 31 мартда чиқарган буйруғида махсус кўрсатилди. Бу буйруқда генерал-лейтенант Стойчев қўл остидаги булғор армияси тилга олинади. Булғор армиясининг қаҳрамонликлари Совет Бош Қўмондонлигининг бошқа бирқанча расмий ахборотларида ҳам кўрсатилган. Генералиссимус Сталин 1945 йил 22 майда Булғория бош министри ва ҳарбий министрига Германия устидан қозонилган ғалаба муносабати блан табрик телеграммаси юборди. бу телеграммада булғор халқининг ва Булғория қуролли кучларининг Германия устидан қозонилган ғалабага ўз ҳиссаларини қўшганликларини уқдириб ўтди.

Ана шу фактларни назарга олиб совет делегацияси шартноманинг кириш қисмида Булғориянинг Германияга қарши урушда фаол қатнашганлиги тўғри кўрсатилган деб ҳисоблайди.

Афтидан, Греция вакили ҳам ўз далилларининг асоссизлигини тушинса керак, чунки у кириш қисмини ўзгартиришни талаб қилмаганлигини, фақат ўз сўзларини протоколга ёзишнигина сўраганлигини айтди. Совет вакили айтдики, башарти Греция вакили ўз сўзларини протоколга ёзишни қаттиқ талаб қиладиган бўлса, у вақтда совет вакили ҳам, Греция вакили чигаллаштирган бу масалани аниқлаб ва ҳақиқатни кўрсатиб берган шу баёнотини протоколга ёзишни сўрайди. Ҳақиқат шундан иборатки, Булғория Германияга қарши курашда ҳақиқатан ҳам фаол қатнашди.

* * *

Совет делегацияси вакили Н. Новиковнинг баёноти протоколга илова қилинди.

Шундан кейин раис Булғория делегацияси шартноманинг кириш қисми тўғрисида комиссияга ўз мулоҳазаларини топширганлигини эслатиб ўтди. Булғория делегацияси шартноманинг кириш қисмида, Булғория ярашиш битими тузишдан илгариёқ Германияга қарши урушда фаол қатнашди, деб кўрсатишни сўрайди. Булғория яна булғор қуролли кучларининг фашизм устидан қозонилган умумий ғалабага киргизган ҳиссасини назарга олиб, Булғорияга иттифоқчилар блан биргалашиб урушган мамлакат деб қарашни сўрайди. Раис, комиссия а'золаридан бирон киши бу таклифларни қувватлаб, уларни ўз номидан тавсия қилган тақдирдагина, бу таклифлар муҳокама қилиш учун қабул этилади, деди.

Белоруссия ССР делегацияси Булғориянинг бу таклифларини қувватлади. Белоруссия, Югославия ва Украина делегацияларининг вакиллари бу таклифларни қабул қилишни талаб этдилар, гитлерчи армияларга қарши курашда булғор қуролли кучларининг ролини та'рифлаб берадиган ва булғор қўшинларининг ярашиш битими имзоланмасдан илгариёқ немисларга қарши фидокорона жанг қилганликларини исбот қиладиган жуда кўп ҳақиқий материалларни далил қилиб келтирдилар. Америка Қўшма Штатлари ва Греция вакиллари бу таклифларга қарши чиқдилар. Лекин улар Белоруссия, Югославия ва Украина вакиллари келтирган далилларни рад эталиган биронта ҳам далил келтиролмадилар.

Таклиф этилган тузатиш қабул қилинмади.

Сўнгра комиссия кириш қисмининг бу моддасини Ташқи ишлар министрлари кенгаши таклиф этган таҳрирда якдиллик блан қабул қилди.

ҲАРБИЙ КОМИССИЯДА

Ҳарбий комиссия бугун Италия блан тузиладиган сулҳ шартномасининг ҳарбий моддаларини муҳокама қилиши лозим эди. Броқ, бундан илгариги мажлисидагидек, бу сафар ҳам у ўзининг асосий ишига киришолмади, чунки бутун мажлис иш тартибига доир масалаларни муҳокама қилиш блан ўтиб кетди.

Сулҳ шартномаларининг лойиҳалари юзасидан собиқ душман мамлакатларнинг фикрини эшитиш ҳақида бош секретариат таклиф этган тартиб тўғрисида раис ахборот бергандан кейин, совет делегациясининг вакили генерал Славин, комиссиянинг иши чўзилмасин, фақат илгариги душман мамлакатларнинг комиссия а'золаридан бир ёки бирнеча киши қувватлаган ва бу кишилар ўз тузатишлари сифатида киритган таклифларигина муҳокама қилинсин, дейди.

Буюк Британия вакили ҳам худди шундай таклифни киргизди ва бу таклифни Чехословакия вакили қувватлади.

Америка Қўшма Штатларининг вакили бунинг тескарисини таклиф этди, чунончи бу комиссияда а'зо бўлмаган давлатлар делегацияларининг, шунингдек илгариги душман давлатларнинг ҳамма таклифлари ва фикрлари муҳокама қилинсин, лекин комиссия а'золари қувватлаган таклифларгина овозга қўйилсин, деди. Шундай қилиб, Америка Қўшма Штатларининг вакили, биринчидан, фашизмга қарши курашда қатнашган давлатлар блан илгариги душман давлатларнинг ҳаммасини бирга қўшиб юборди, иккинчидан, ҳар ким томонидан киритилган таклифлар юзасидан умумий мунозара очишни таклиф этдики, бу — комиссиянинг ишини чўзишга сабаб бўлади.

Бир-бирига қарама-қарши бўлган бу икки таклиф устида бошланган мунозаралар кўп вақтни олди. Узоқ муҳокама қилгандан кейин СССР ва Буюк Британия делегацияларининг таклифи қабул қилинди. Америка Қўшма Штатларининг вакили ўз таклифини овозга қўйишни талаб қилди. Лекин вақт кеч бўлганлиги сабабли комиссия ўз ишини тўхтатди.

БИРЛАШГАН МИЛЛАТЛАР ТАШКИЛОТИ СЕКРЕТАРИАТИНИНГ ҲАВФСИЗЛИК КЕНГАШИНИНГ БЎЛАДИГАН МАЖЛИСИ ТЎҒРИСИДАГИ БАЁНОТИ

НЬЮ-ЙОРК, 26 август (ТАСС). Бирлашган миллатлар ташкилотининг секретариати Греция ҳукуматининг ҳаракати тўғрисида Мануильскийнинг берган телеграммаси Ҳавфсизлик Кенгаши мажлисининг рўзномасига киргизилганлигини э'лон қилди. Ҳавфсизлик Кенгашининг мажлиси 28 августда Гринвич вақти блан соат 14 дан 30 минут ўтганда бўлади.

ПАРИЖДА БРИТАНИЯ ИМПЕРИЯСИ МАМЛАКАТЛАРИ ВАКИЛЛАРИНИНГ КЕНГАШИ

ЛОНДОН, 24 август (ТАСС). Рейтер агентлигининг мухбири Париждан билдиради: 23 августда «5-нчи Георг» мусофирхонасида Париж Сулҳ Конференциясидаги инглиз делегациясининг а'золари Британия империясидаги мамлакатлар ва Ҳиндистон вакилларининг ғайри расмий кенгашини ўтказдилар. Бу кенгашда Англия ташқи ишлар министри Бевин раислик қилди.

АМЕРИКА ҲАРБИЙ КЕМАЛАРИ ТУРКИЯ ПОРТИГА КЕЛАДИ

АНҚАРА, 26 август (ТАСС). Туркиядаги ба'зи газеталарнинг билдиришларига қараганда, Ўрта денгиздаги америка ҳарбий кемалари «Франклин Делано Рузвельт» номли авианос бошчилигида сентябрь ойининг биринчи ярмида Греция ва Туркия портларига, шу жумладан Измир портига келса керак.

ХИТОЙДАГИ АҲВОЛГА ДОИР

НАНКИН, 24 август (ТАСС). Синьхуа агентлиги билдиради: Бейпин ижроия штаби оператив секциясининг кенгашида озод қилинган районларнинг бомбардимон қилиниши ва ўққа тутилишига қарши кураш чоралари муҳокама қилинди. Бу кенгашда Гоминдан вакилларининг тутган позицияларига қараб Хитойдаги граждан урушида америка аэропланларидан чекланмаган миқдорда фойдаланилади, деган хулосани чиқариш мумкин. Коммунистларнинг вакиллари Гоминдан қўшинлари томонидан бошланган уруш ҳаракатларининг ҳаммасини, шу жумладан бомбардимон қилиш, ўққа тутиш, разведка мақсадидаги учишларни ва ҳарбий юк ташишни дарҳол тўхтатишни Гоминдан ҳарбий-ҳаво кучлари ижроия штабининг контроли остига олишни ва ниҳоят Гоминдан аэропланларидан гражданларга керакли юкларни ташиш учунгина фойдаланишни, бошқа эҳтиёжлар учун керакли юкларни эса учлар комитетининг рухсати блан ташишни таклиф қилдилар. Гоминдан вакиллари бу таклифни муҳокама қилишга унамадилар.

Хабар беришларига қараганда, яқинда гоминдан қўшинлари Сюйчжоу атрофига кўзни ёшлатадиган ва ачитадиган кўп газ келтирганлар.

Мас'ул муҳаррир: С. РАЖАБОВ.

ТЕАТРЛАРДА:

ҲАМЗА ТЕАТРИДА — 30 августда **Бой ила хизматчи**, 31 августда **Отелло.**

ЎЗОПЕРА ТЕАТРИДА — 30 августда **Гуландом.**

31 августда **Кармен**. Сталин мукофоти лауреати СССР халқ артисти Ҳалима Носирова, ЎзССРда хизмат кўрсатган артистлар ва театр солистлари қатнашади. Дирижёр — Сталин мукофоти лауреати ЎзССР халқ артисти Муҳтор Ашрафий. Спектакль кеч соат 9 да бошланади.

МУҚИМИЙ ТЕАТРИДА (Пушкин номли боғ, ёзги театр) — 30 августда **Нурхон**, 31 августда **Тоҳир ва Зуҳра.**

ЎЗБЕК ДАВЛАТ РЕСПУБЛИКА ТЕАТРИДА (Беш'ёғочдаги Тошсовет театри биносида) — 30 августда **Хўжа Насриддин**, 31 августда **концерт**. Тамошалар кеч соат 9 да бошланади.

ОХУНБОБОЕВ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ЁШ ТАМОШАБИНЛАР ТЕАТРИДА — (Ҳамза кўчаси, 8-нчи уй) — 30 август кундуз соат 4 да **Қамбағаллик айб эмас**, кеч соат 9 да **Тоҳирнинг ханжари.**

31 август кундуз соат 4 да **Шаҳзода Иван ҳақида эртак**, кеч соат 9 да **концерт.**

ҚИНОТЕАТРЛАРДА:

«РОТ-ФРОНТ» — **Кечаларнинг бирида**; «НАВОИЙ» — **Аламаслар дараси**; «9-НЧИ МАЙ» — **Тоҳир ва Зуҳра** (ўзбек тилида); «ОКТЯБРЬ» — **Насриддин афанди** (ўзбек тилида); «ВАТАН» — янги бадиий фильм **Қасам**; «ХЕВА» — **Гумаштанинг синглиси**; «ИСКРА» — янги бадиий фильм **Озод қилинган ер**; «УДАРНИК» — янги бадиий фильм **«Қасам»**; «ТЕЛЬМАН» — **Тулкилар**; «ПОБЕДА» — **Буюк бурилиш**; «ВЕСНА» — **Қайтиш.**

ҚИШКИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«ИСКРА» — кундуз ва кечқурун иккала залда **Шўх йигитлар**; «ЎЗБЕКИСТОН» — кундуз ва кечқурун **Лермонтов**; «НОВОСТИ ДНЯ» — кундуз ва кечқурун **Тўрт юрак**; «ПОБЕДА» — кечқурун **Миргород.**

Тошкент шаҳар, Киров район, 20 бўлим халқ суди билдирадики, М. М. Фельдманнинг М. Н. Фельдмандан ажралиш ҳақидаги аризаси судда кўриш учун қабул қилинди.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЁТ АДРЕСИ: Тошкент, Алексеев кўчаси, № 8. РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: мас'ул муҳаррир ва унинг қабулхонаси — 36545, мас'ул муҳаррир ўринбосари — 32916, мас'ул секретарь — 31638, мас'ул секретарь ўринбосари — 33468, партия бўлими — 34780, совет қурилиши бўлими — 31226, қишлоқ хўжалиги бўлими — 33469, саноат бўлими — 31048, хатлар бўлими — 32347, Нашриёт директори — 34786
Тошкент шаҳар «Правда Востока» ва «Қизил Ўзбекистон» босмахонаси. Тиражи 64,5 минг № 64 Р. 00941.